MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

BEDÝNKY PŘÍBĚHŮ ITÁLIE

METODICKÉ A PRACOVNÍ LISTY

pro 4.–6. ročník

Jak pracovat s metodickými materiály?

Dostávají se Vám do rukou metodické materiály pro práci s dětmi – **Bedýnky příběhů,** které vycházejí z dlouhodobého projektu InBáze zaměřeného na realizaci multikulturních vzdělávacích programů ve školách a dalších veřejných prostorech. Kultura konkrétních zemí je dětem a dospělým přiblížena pomocí vyprávění pohádek, povídání o zemi a výtvarných dílen, na nichž mají účastníci možnost své zážitky zpracovat pomocí tradičních materiálů a technik dané země.

Veškeré naše zkušenosti z realizace stovek programů v pražských i mimopražských školách jsme se snažili vložit do následujících metodických materiálů a předkládáme Vám metodiku zaměřenou na **Itálii**.

Materiály jsou zpracované jako inspirace v rámci p**růřezového tématu multikulturní výchova** a mají sloužit jako odrazový můstek k poznávání jiných kultur. Každý z nás má svůj vlastní postoj a přístup k výuce a při kontaktu s dětmi jim také předáváme své zkušenosti a názory, proto při práci s metodikou můžeme volit a upravovat aktivity a témata, která nás zajímají a jsou vhodná pro konkrétní věk a danou skupinu dětí, se kterou právě pracujeme. Časová dotace u aktivit je také orientační, a je třeba ji vždy zvážit a přizpůsobit konkrétním podmínkám.

Metodické materiály mají několik částí. **Kultura a jazyk** konkrétních zemí **jsou dětem přiblíženy pomocí pohádek**, které pomáhají poznat osobitost země a představují tak důležitý **pramen k pochopení identity lidí**, kteří z ní pocházejí. Dále jsou v metodice informace o dané zemi zpracované do jednotlivých předmětů: *Český jazyk, Matematika, Prvouka / Vlastivěda / Přírodověda, Výtvarná a pracovní výchova, Anglický jazyk, Hudební výchova a Tělesná výchova.*

V materiálech **najdeme pracovní listy s nejrůznějšími úkoly**, pohybové a výtvarné činnosti, ale i hudební a divadelní aktivity, jazykové hry, audionahrávky a video ukázky, odkazy na tipy a zajímavosti. Tyto aktivity jsou představeny s využitím **různých výukových metod a strategií,** jako jsou například: skupinová, párová a samostatná práce, didaktická hra, zážitková metoda, projektové vyučování, prezentace, výklad, diskuse, čtení, pozorování, předvídání, brainstorming, poslech a imitace a další.

Jedná se o **určitý návod,** jak s informacemi o konkrétní zemi pracovat, ale není nutné se snažit zařadit do výuky všechny aktivity a striktně dodržovat navržené postupy a instrukce. **Metodika funguje jako celek** a jednotlivé oblasti jsou vzájemně provázány, **ale také ji můžeme rozdělit na jednotlivé části** a pracovat s nimi zvlášť v průběhu roku.

Přejeme příjemnou zábavu při práci s metodikou.

METODICKÉ LISTY – POHÁDKA (PL 1–5)

Mezioborové vztahy:	Český jazyk a literatura, Další cizí jazyk, Vlastivěda, Výtvarná výchova
Výukové metody a strategie:	výklad, vyprávění, čtení, brainstorming, moderování, řízená diskuze, skupinová a párová práce, samostatná práce, prezentace, kladení otázek, práce s textem, myšlenkové plánování, projektové vyučování, asociace
Časová dotace:	2–3 vyučovací hodiny
Vzdělávací cíle:	poznávání cizí země a její kultury pomocí pohádky, rozvoj slovní zásoby, rozvoj kreativity
Pomůcky:	tabule, interaktivní tabule, mapa/atlas, pracovní listy **(PL1–5)**, psací potřeby, text pohádky

Postup:

Nejprve se společně seznámíme s italskou pohádkou „Jak slepý zpěvák vyzrál na zloděje“. Poslechneme si ji v českém a italském jazyce. Žáci mohou mít k dispozici text pohádky do dvojic nebo malých skupinek, aby mohli čtení sledovat. Text pohádky nalezneme ZDE.

Zeptáme se žáků *Jak se vám pohádka líbila? Znáte nějakou jinou italskou pohádku? Rozumíte příběhu? Vidíte v textu slova, kterým nerozumíte?* Společně si je vysvětlíme. Dále se ptáme *Jaké plyne z pohádky ponaučení?*

Pohádka pochází z Itálie, proto se ptáme žáků *Víte, kde leží Itálie?* Společně si ji ukážeme na mapě, kterou promítneme na interaktivní tabuli, nebo v atlase. Ptáme se *Kdo z vás už v Itálii byl? A kde?*

Poté začneme s pracovními listy:
1) Jednotlivcům nebo malým skupinám rozdáme pracovní list **PL1**. Společně si přečteme zadání a poté žáci pracují. Ve skupince si můžou radit. Když mají hotovo, zkontrolujeme si společně správné řešení.

Řešení: správné pořadí vět je 5, 7, 3, 6, 1, 4, 2

Děj pohádky následně vlastními slovy převyprávíme. Žáci se mohou střídat např. po větě – musí dávat pozor, aby příběh navazoval a aby něco nepřeskočili.

2) Na **PL2** pracují žáci ve skupině. Na volnou stranu namalují vybranou scénu z pohádky. Následně si vyprávíme, co skupiny namalovaly a proč. Pracovní list může být časově náročný, je proto na zvážení pedagoga, zda a jak ho do hodiny zařadí.

3) Na dalším pracovním listu, **PL3**, se od „naší" pohádky přesuneme k jinému italskému textu. Nejprve si společně přečteme zadání a necháme žáky pracovat. V tomto úkolu si představíme jeden z nejslavnějších pohádkových příběhů, který pochází z pera italského autora Carla Collodiho. Jméno pohádky, o které bude nyní řeč, resp. jméno hlavní postavy, se žáci dozví, pokud správně vyluští úkol (čtení s porozuměním). Opět pracují samostatně, ve dvojici nebo ve skupině. Vždy by měli mít k dispozici český text pohádky. Po vypracování si zkontrolujeme.

Řešení: P I N O C C H I O (Pinocchiova dobrodružství – Le avventure di Pinocchio)

Žákům můžeme příběh představit blíže; Carlo Collodi napsal a v roce 1883 vydal příběh o chlapci, vlastně dřevěném panáčkovi, který byl nejdříve neposlušný, ale po četných dobrodružstvích zmoudřel, až se zbavil svého dřevěného těla a stal se opravdovým chlapcem. Dřevěnou loutku vyrobil starý loutkář Geppetto, který postavičku pojmenoval podle dřeva, ze kterého ji vyrobil – pinie. Odtud pochází název hlavní postavy: Pinocchio. Kniha nese název Pinocchiova dobrodružství. Byla přeložena do více než 220 jazyků a na celém světě se jí prodalo více než 20 milionů kopií.

Také můžeme žákům ukázat, jak vypadala postava Pinocchia na obalu prvního německého vydání knihy. Jak se postava na obalu liší od té verze, kterou žáci možná znají z novějších ztvárnění? Známé je ztvárnění např. z dílny Disney. Fotografie můžeme žákům promítnout a porovnat je.

Pinocchio na obalu z roku 1883

Pinocchio v Disney pohádce z roku 1940

4) Vrátíme se zpátky k pohádce z úvodu a rozdáme si **PL4** (dvoustranný). Nyní rozvineme téma jarmarku, na kterém slepý žebrák zpíval. Společně se zamyslíme na tím, co to jarmark je a necháme žáky napsat na **PL4** jejich tipy. Potom si o nich povídáme. Podle potřeby můžeme v průběhu úkolu zopakovat, co to jsou synonyma (slova souznačná). Poté necháme žáky takový jarmark namalovat.

Jarmark (výroční trh) byl pořádaný na základě privilegia uděleného panovníkem, který ho většinou uděloval při povyšování vesnice na městečko. Trh se konal jednorázově (např. kolem Vánoc), v období, jež stanovovalo dané privilegium, ale mohl trvat třeba i jeden týden. Trhů se účastnili obchodníci místní i přijíždějící z větších vzdáleností, kteří tak nabízeli i běžně nedostupné zboží (např. látky, stuhy, obuv atd.). Tím se odlišovali od týdenních trhů, které se konaly pravidelně vždy jeden den v týdnu a na kterých se prodávaly hlavně potraviny. Jarmarky navštěvovali také herci lidového a loutkového divadla, artisté, medvědáři nebo potulní malíři.

Dále se ptáme žáků *Jak takový jarmark asi vypadá? Kdo na něj chodí a co se na něm prodává?* Nyní budou žáci pracovat na druhé straně **PL4**. Žáci nejdříve doplní dvojice; název výrobku či název řemesla dle logiky. Dvojice potom spojí s odpovídajícím obrázkem. Když mají hotovo, společně zkusíme vymyslet další podobné trojice a píšeme je na tabuli. Např. kniha – knihařství – knihař, dřevěný nábytek – truhlářství – truhlář atd.

Konkrétně na italských jarmarcích mnoho tradičních řemesel prakticky zmizelo, ale mezi stále živá řemesla patří košíkářství, kovářství nebo tesařství. Typická je řemeslná výroba keramiky a šperků. Na Sicílii se vyrábějí dřevěné malované vozíky tažené koňmi. Zdroj: **Pracovní karty k Metodice Bedýnky příběhů – Itálie**.

5) Na **PL5** si žáci zopakují, co slyšeli v úvodní pohádce, a to formou křížovky. K vypracování žákům poskytneme i text pohádky. Necháme je pracovat. Následně zkontrolujeme, **správně řešení křížovky je UNESCO.** Proto se s žáky následně pobavíme o historických památkách Itálie.

Když jsme se na začátku žáků ptali, zda někdy byli v Itálii, možná zde někteří z nich byli na dovolené a jmenovali místa, která navštívili. Ptáme se *Jaké památky bychom mohli v Itálii navštívit?* Je známo, že Itálie patří mezi nejnavštěvovanější země na světě a na jejím území se nachází na 58 památek zapsaných na seznamu UNESCO. Mezi nejznámější patří např.: historické centrum Říma, Florencie, Neapole či Sieny, Piazza del Duomo v Pise, město Benátky a Benátská laguna, historické centrum městečka San Gimignano v Toskánsku, město s typickou architekturou Alberobello či archeologická naleziště v Pompejích. Celý výčet najdeme ZDE.

Na závěr této hodiny si tedy můžeme připravit obrázky nejznámějších míst, které žákům promítneme na interaktivní tabuli. Diskutujeme o nich.

Seřaď za sebou věty správně tak, jak šel děj pohádky.

___ Soused sedlák honem běží domů a vrací ukradené zlaťáky zpátky pod strom.

___ Lakomý soused hrabe pod stromem a hledá peníze, ale místo nich najde jen kozí bobky.

___ Chudák žebrák naříká a pláče, protože našel svou pokladničku prázdnou.

___ Po trhu se žebrák přibelhal ke stromu a předstíral, že něco schovává.

___ Slepý žebrák chodí po poutích a jarmarcích a za groš zpívá dobrým lidem.

___ Žebrák zpívá písničku: „Sto dukátů v skrejši mám, sto jiných k nim zítra dám…".

___ Soused sedlák vidí žebráka, jak něco schoval pod strom. Rozběhne se k němu a v zemi najde sto dukátů.

Vyberte si ve skupině jednu scénu z pohádky a nakreslete ji. Vyprávějte spolužákům, co jste namalovali a proč.

Kromě pohádky, kterou jsi právě slyšel/a, pochází z Itálie celá řada dalších pohádkových příběhů. Víš, jak se jmenuje nejznámější z nich? Napsal ho spisovatel Carlo Collodi a vydán byl už v roce 1883. Jméno jeho hlavní postavy zjistíš, když správně vyluštíš tajenku. Nejdříve odpověz na otázky nebo dokonči věty a písmena potom napiš na linku dole.

1. Kam chodil slepý žebrák zpívat dobrým lidem pro potěšení?	Do nákupního centra.	A
	Na poutě a jarmarky.	P
	Do širého pole.	N
2. Peníze, které si vydělal zpěvem, slepý žebrák ukrýval...	... v kapsách.	O
	... u souseda sedláka.	M
	... pod starým stromem.	I
3. Když lakomý sedlák zjistil, kam žebrák peníze dává,	vyhrabal je a odnesl si je domů.	N
	jen se na ně podíval a nechal je být.	T
	šel je uložit do banky.	E
4. Co udělal žebrák, když zjistil, že je jeho pokladnička prázdná?	Rozčílil se a hned volal policii.	S
	Plakal a byl smutný, ale potom dostal nápad.	O
	Bylo mu to jedno.	C
5. V pátek na trhu u městské brány dělal žebrák něco jinak – co?	Volal na lidi, aby mu pomohli najít zloděje.	G
	Sednul si na zem a usnul.	H
	Začal zpívat jinou písničku.	C
6. Lakomý soused také přišel na trh. Ale vylekal se a rychle běžel domů, proč?	Aby se schoval do blízkého křoví.	U
	Aby vzal ukradených sto dukátů a zahrabal je zpátky pod strom.	C
	Aby zasadil brambory, které si na trhu koupil.	Z

7. Když se starý žebrák vrátil z trhu,	šel navštívit souseda.	V
	přišel ke stromu a opřený o kmen usnul.	Q
	přibelhal se ke stromu a jako by pod ním něco hrabal a schovával.	H
8. Co hledal lakomec znovu pod stromem?	Kozí bobky.	A
	Ještě více zlaťáků.	I
	iPhone.	E
9. Slepý žebrák lakomého sedláka v pohádce	připálil.	T
	podpálil.	B
	napálil.	O

Hlavní postava se jmenuje _ _ _ _ _ _ _ _ _ _.

V pohádce zpíval slepý žebrák na jarmarku. Víš, co to je jarmark? Jaké slovo používáme jako synonymum? Své odpovědi napiš na linky.

_____

_____

Namaluj, jak si představuješ jarmark.

Na jarmarcích se potkávali lidé, kteří se živili nějakým řemeslem. Mnoho tradičních řemesel už prakticky zmizelo, a tak dnes již nepotkáváme deštníkáře ani kabátníky. Některá řemesla jsou však stále živá.

Doplň dvojice a potom je stejnou barvou pastelky spoj s obrázkem.

zlatnictví

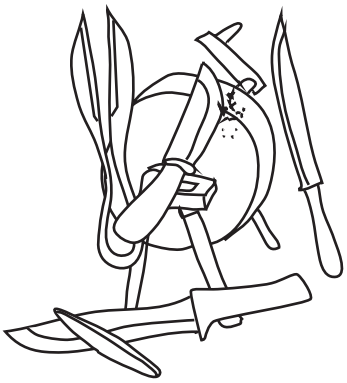

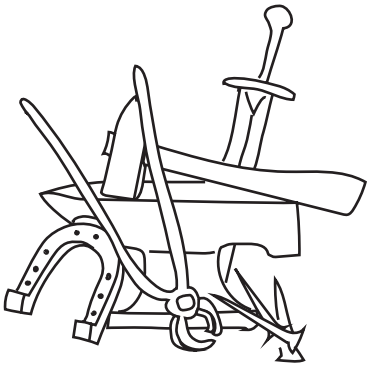

košíkářství

tesař

brusič

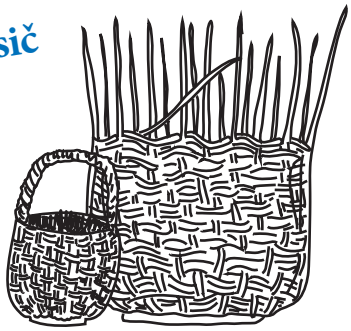

kovář

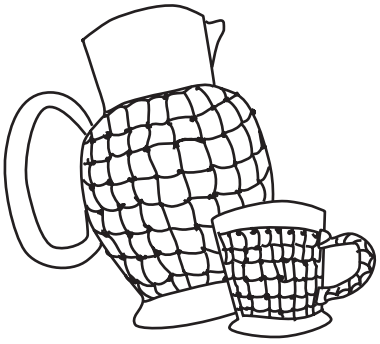

hrnčíř

drátenictví

Pohádka

Doplň křížovku podle pohádky. Až ji vyluštíš, tajenku dopiš do otázky dole.

1. Slepý žebrák si našetřil sto…
2. V pátek ráno stál a zpíval žebrák u městské …
3. Jakým podstatným jménem označujeme člověka, který nevidí?
4. Kdo plel na sousedním poli a díval se, co žebrák dělá?
5. Jakým podstatným jménem označujeme člověka, který pro peníze obětuje vše, ale nikomu nic nedá?
6. Sedlák místo do zlaťáků hrábnul do kozích…

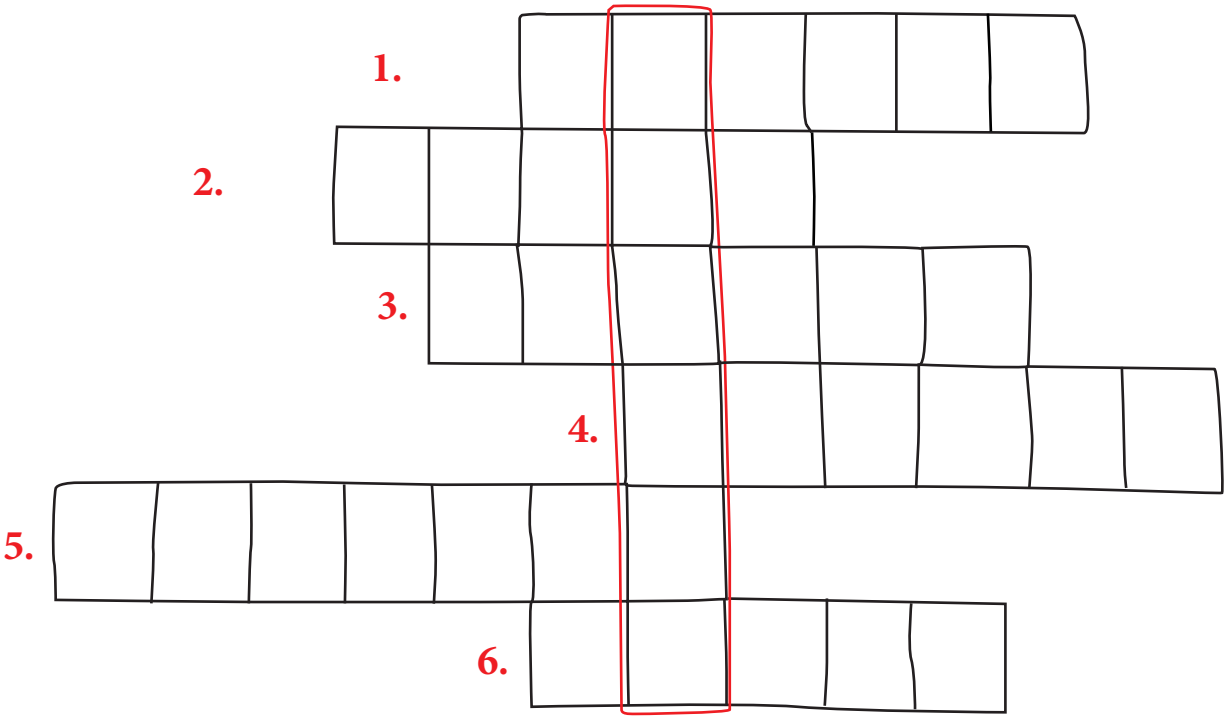

Věděl jsi, že Itálie má nejvíce památek _ _ _ _ _ _ _? Je jich 58.

METODICKÉ LISTY – ČESKÝ JAZYK (PL 6–10)

Mezioborové vztahy:	Další cizí jazyk, Vlastivěda, Výtvarná výchova, Pracovní výchova
Výukové metody a strategie:	výklad, vyprávění, čtení, brainstorming, moderování, řízená diskuse, skupinová a párová práce, samostatná práce, prezentace, kladení otázek, rozhovor, práce s textem, hra, zážitková metoda, myšlenkové plánování, projektové vyučování
Časová dotace:	2–3 vyučovací hodiny
Vzdělávací cíle:	seznámení s italským jazykem, uvědomění si rozdílů češtiny a italštiny, seznámení se s italskou abecedou a výslovností hlásek, nácvik italské výslovnosti, porozumění italskému textu, seznámení se se systémem slovních druhů, osvojení principu přejímání slov, osvojení názvů barev
Pomůcky:	tabule, interaktivní tabule, mapa/atlas, pracovní listy **(PL6–10)**, psací a kreslící potřeby, text pohádky, čtvrtky

Postup:

Nejdříve žákům v krátkosti představíme italský jazyk. Italštinu mohli slyšet už v první části, kdy poslouchali italskou pohádku. Ptáme se žáků *Jak se vám italština líbila?*

Italština je románský jazyk stejně jako francouzština, španělština a rumunština. Všechny se vyvinuly z latiny. Italštinou mluví asi 76 až 100 milionů obyvatel a byla už několikrát zvolena nejkrásnějším jazykem světa. Je to velmi melodický jazyk.

1) Jako první se podíváme na italskou abecedu. Společně si nejprve zopakujeme českou abecedu a potom jmenujeme české samohlásky a souhlásky. Přemýšlíme, jaké hlásky asi v italské abecedě nenajdeme. Promítneme si obrázek italské abecedy a zkusíme si ji říct.

Rozdáme **PL6** a společně si přečteme zadání. Jak vidíme, italská abeceda obsahuje 21 písmen a třeba J, K, W nebo X a Y vůbec. **POZOR: Tyto hlásky se objevují pouze v přejatých slovech, nejsou původně italské, proto se do italské abecedy nepočítají.** Italská slova obsahují spoustu samohlásek a zajímavostí je, že většina slov i na samohlásky končí.

Po přečtení zadání se ujistíme, že ho žáci pochopili. Jako pomůcku si mohou českou abecedu vypsat na volné místo na pracovním listě. Na úkolu pracují samostatně, v páru nebo malé skupině. Správné řešení si přečteme nahlas (může se prostřídat několik žáků ve třídě), protože je samo o sobě malým jazykolamem.

Řešení: INDIVISIBILISSIMI (česky „nejnerozdělitelnější"). Osmkrát obsahuje písmeno I.

V neposlední řadě zkusíme s žáky přijít na to, jak se jmenuje památka, která je v tomto úkolu vyobrazena. Ptáme se, jak se jmenuje, kde ji najdeme, případně jestli ji někdo navštívil. Můžeme si ukázat na mapě, kde město Pisa leží.

2) Následující **PL7** je vhodný pro 6. ročník. Jak jsme uvedli výše, většina italských slov končí na samohlásky. Najdou se ale i taková slova, která končí na souhlásky. Před vypracováním úkolu na **PL7** si s žáky ještě zopakujeme slovní druhy. Poté si přečteme zadání první části úkolu. Žáci text možná poznají – jedná se o začátek italské pohádky, kterou už slyšeli. Žáci pracují v tichosti, nemusíme se pokoušet o četbu v italštině nahlas. Jejich úkolem je najít slova dle zadání, mělo by jich být 6. Vybraná slova poté společně napíšeme na tabuli.

Řešení: un, per, in, con, pian, non = 6 slov

Ve druhé části úkolu využijeme zopakované slovní druhy. Podle nápovědy zkusíme společně určit, o jaký slovní druh se bude ve vybraných případech slov jednat.

Řešení: předložky

Oba úkoly mohou být pro žáky náročnější, proto jim jsme nápomocni, případně pracujeme všichni dohromady.

3) Díky tomu, kolik samohlásek italská slova obsahují, se zdají někdy dlouhá a nepřehledná. A co teprve, když se jich sejde více podobných v jedné větě. Zkusíme si společně přečíst jazykolam v italštině na **PL8**. Pokud čtení žákům půjde, můžeme přidávat na tempu. Obrázek si žáci vybarví.

Motivace: italský mluvčí: youtube.com/jazykolam-it (do 0:18)

4) Díky tomu, jak se sbližuje celý svět a jednotlivé kultury, přibližují se navzájem i jednotlivé jazyky. Ptáme se žáků *Víte, jakým způsobem se do češtiny dostávají nová slova?* Společně sbíráme nápady a nakonec je shrneme. Přehled můžeme napsat na tabuli:

- tvoříme nová slova (např. pra-les, modrobílý, dr.),
- měníme původní význam slov (koruna, hlava),
- tvoříme víceslovná pojmenování pro jednu věc (mobilní telefon),
- **přejímáme slova z cizích jazyků.**

Poslední možnost na tabuli podtrhneme. Ptáme se žáků *Jaká slova v češtině pocházejí z jiného jazyka? Víte, jaká slova v češtině pocházejí původně z italštiny?*

Do češtiny slova přejímáme z různých jazyků, včetně italštiny. Většinou si čeština upraví jejich zápis, takže je píšeme trochu jinak. Slova, která pocházejí z italštiny, ale v češtině se už zabydlela, budou žáci hledat ve cvičení na **PL9**. Nezapomeneme si společně připomenout, že „ch" se v italštině čte jako „k" a „gh" se čte jako „g". Na PL9 čteme nahlas podle těchto pravidel italská slova v levém sloupci. Poté žáci sami pracují na spojovačce. Po vypracování se můžeme zeptat, jestli někoho napadlo ještě nějaké další slovo, které jsme přejali z italštiny.

Řešení: 1 G, 2 F, 3 C, 4 B, 5 A, 6 H, 7 E, 8 D

5) I názvy některých barev, které v češtině používáme, pocházejí původem z italského jazyka. Co třeba taková azurová? Pokud názvy barev v italštině správně přečteme, český překlad v řadě případů uhodneme. Společně si proto na tabuli vytvoříme slovníček a budeme názvy barev hádat.

Na tabuli v tomto okamžiku vypíšeme italské názvy barev: *bianco, rosa, rosso, viola, azzurro, blu, verde, marrone, grigio, nero, giallo, arancio.* Barvu vždy správně nahlas přečteme a ptáme se žáků, jaká barva to je v češtině. Pokud by byl úkol příliš těžký, můžeme napovídat (bianco – v češtině je to barva se stejným prvním písmenem, viola – jakou barvu má rostlina violka, … atd.).

italština	**správná výslovnost**	**čeština**
bianco	**bjanko**	bílá
rosa	**rosa**	růžová
rosso	**roso**	červená
viola	**viola**	fialová
azzurro	**azuro**	světle modrá/ azurová

blu	**blu**	modrá
verde	**verde**	zelená
marrone	**marone**	hnědá
grigio	**gridžo**	šedá
nero	**nero**	černá
giallo	**džalo**	žlutá
arancio	**arančo**	oranžová

Následně rozdáme **PL10** a společně si barvy správně přečteme ještě jednou. Barvy v češtině a italštině ponecháme žákům na tabuli a vybídneme je k práci. Nakonec promítneme pro kontrolu obrázek správného řešení.

Tip: Jak se jednotlivé barvy překládají ve španělštině či francouzštině (čili dalších románských jazycích)? Vyhledejte překlady s žáky na internetu a porovnejte.

Tip 2: Pracovní list si následně žáci mohou rozstříhat jako pexeso. Před rozstříháním doporučujeme podlepit ho čtvrtkou, aby neprosvítal.

Italská abeceda obsahuje jen 21 písmen a například písmena J, K, W nebo X vůbec nemá. Oproti tomu mohou italská slova obsahovat spoustu samohlásek, rekordní počet jednoho písmene v jednom slově je osm. O jaké slovo a samohlásku se jedná? To zjistíš, když vystoupáš po Šikmé věži v Pise.

Po cestě:

- vyškrtej všechna první a poslední písmena české abecedy
- škrtni písmeno, které v české abecedě následuje po E
- vyškrtej všechna písmena s háčkem
- škrtni písmeno, které je v české abecedě před Q

Řešení doplň do věty dole.

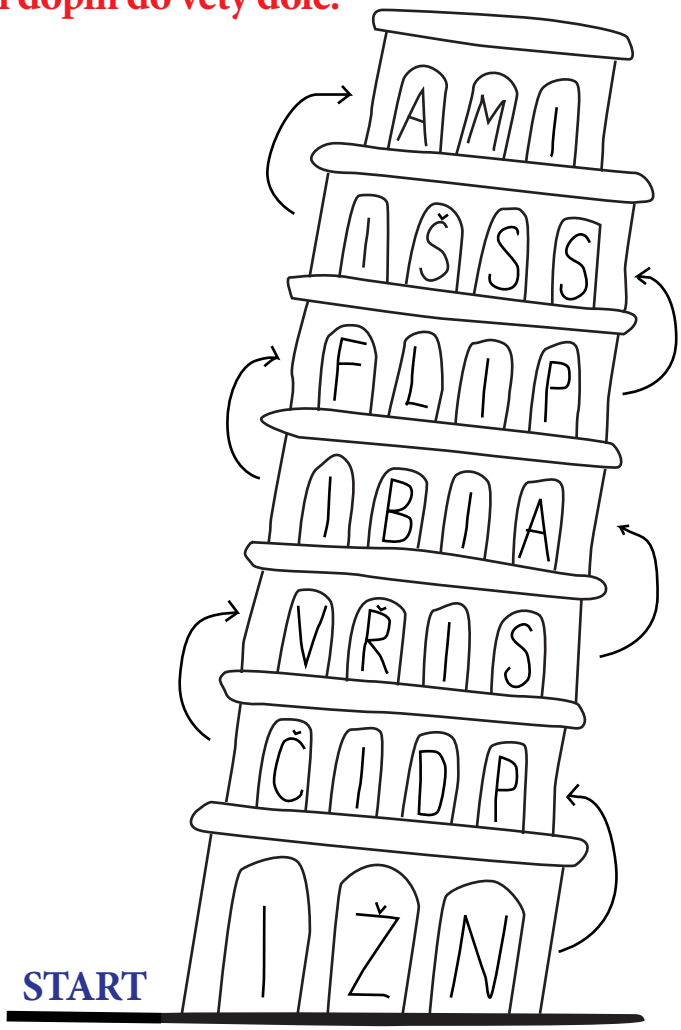

Rekordman mezi italskými slovy je slovo _____,

které obsahuje 8x písmeno __.

Na italštině je zajímavé, že skoro všechna slova končí na samohlásky. Pozorně se podívej na následující text, začátek pohádky, – kolik slov na samohlásky NEkončí? Vypiš je na řádek. Opakující se slova napiš jen jednou.

Tempo fa un mendicante cieco se ne andava per sagre e per fiere a cantare recando piacere alla brava gente in cambio di un soldo. Così, con l'avanzare dell'età, raggruzzolò pian piano cento ducati. Siccome però non aveva come nasconderli, s'incamminò un giorno in un campo sterminato e là li seppellì furtivamente sotto un vecchio albero.

_____

_____

Jaký slovní druh je mezi těmito slovy z textu zastoupen nejčastěji? Podívej se na nápovědu.

per sagre e per fiere = „po poutích a jarmarcích"
in cambio = „na výměnu"
con l'avanzare dell'età = „na stará kolena"

_____

Vyzkoušej si italský jazykolam. Obrázek si potom vybarvi.

Trentatré trentini entrarono a Trento tutti e trentatré trotterellando.

[trentatré trentyny entrarono a Trento tutti e trentatré trotterellando]

Třicet tři obyvatel Trenta do Trenta vstoupilo a všech třicet tři klusalo.

V češtině používáme některá původně italská slova. Umíš je správně spojit? Pamatuj si, že „ch“ se čte „k“ a „gh“ se čte „g“. Řešení napiš dolů do tabulky.

1. spaghetti	A. presso
2. gnocchi	B. šupito presto
3. cappuccino	C. kapučíno
4. subito, presto	D. kapary
5. espresso	E. parmazán
6. lasagne	F. noky
7. parmigiano	G. špagety
8. capperi	H. lasaně

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.

I některé názvy barev pocházejí původně z italštiny.
Co třeba taková azurová? K českým názvům dopiš italská slovíčka a políčko potom správně vybarvi. Následně si můžeš kartičky vystřihnout a s vytvořenými dvojicemi si zahrát pexeso.
Tip: Doporučujeme kartičky ještě podlepit čtvrtkou, aby neprosvítaly.

	bílá		růžová
	červená		fialová
	světle modrá/ azurová		modrá
	zelená		hnědá
	šedá		černá
	žlutá		oranžová

METODICKÉ LISTY – MATEMATIKA (PL 11–14)

Mezioborové vztahy:	Český jazyk a literatura, Další cizí jazyk, Vlastivěda
Výukové metody a strategie:	výklad, vyprávění, čtení, brainstorming, moderování, řízená diskuze, skupinová a párová práce, samostatná práce, prezentace, kladení otázek, diskuse, práce s textem
Časová dotace:	3 vyučovací hodiny
Vzdělávací cíle:	poznávání italské kultury, porozumění novým jevům, zpřesňování početních představ, vnímání elementárních matematických souvislostí, opakování zlomků, osvojení číslovek v italštině, pochopení systému římských čísel, rozvoj kreativity
Pomůcky:	tabule, interaktivní tabule, pracovní listy **(PL11–14)**, tužky, pastelky

Postup:

Úvodní aktivity pracovních listů představí žákům složení obyvatelstva Itálie a také vybrané pokrmy italské kuchyně. Dále se podíváme na italské číslovky a římské číslice.

1) Znovu si prohlédneme s žáky mapu Itálie a ptáme se *Jak nazýváme obyvatele Itálie?* Potom si ukážeme sousední státy a umístění země v rámci Evropy. Při prohlížení mapy se ptáme, odkud si žáci myslí (z jakých států), že do Itálie přicházejí noví obyvatelé? Proč? (blízkost, podobná kultura, jazyk,...) Moderujeme diskuzi a sbíráme nápady.

V Itálii žije cca 60 milionů obyvatel. Obyvatelé jsou Italové. Cizinců žijících v zemi je více než 5 milionů a představují asi 8,3 % obyvatelstva. Největší komunita je z Rumunska (23,3 %, rumunština je velmi podobná italštině), pak z Albánie (8, 9 %) a z Maroka (8, 3 %). Oficiálním jazykem je v zemi italština, díky množství cizinců se dle ale hovoří i němčinou, francouzštinou, slovinštinou, albánštinou, řečtinou atd. Zdroj: Pracovní listy k Bedýnkám příběhů – Itálie

Nyní žákům rozdáme **PL11**. Prvním úkolem je slovní úloha, kde může žáky mást zadání. Necháme je pracovat samostatně, poté zkontrolujeme. Pokud chybují, můžeme jim napovědět, že ne všechny informace v zadání jsou pro úlohu podstatné. **Správným řešení je 60 - 5 = 55 milionů obyvatel.**

Dále pokračujeme na **PL11** druhým úkolem. Společně si přečteme zadání. Žákům připomeneme, že složení obyvatelstva samozřejmě ovlivňuje kulturu dané země a nejinak je tomu v Itálii, kde je za jedno z největších kulturních bohatství, bez nadsázky, považována pizza. Žáků se ptáme: *Kdo má rád pizzu? Jaká pizza vám chutná nejvíc? Připravujete ji někdy doma, nebo na ni chodí do pizzerie?* Společně se bavíme o typických ingrediencích a typech pizzy, na internetu můžeme vyhledat obrázky jednotlivých druhů a promítnout si je.

Následně se zamyslíme nad typickým tvarem pizzy. Pizzu všichni známe jako pokrm, který se díky svému tvaru dobře dělí na jednotlivé porce. Na tabuli můžeme namalovat velkou pizzu – kruh – který rozdělíme na několik částí. Dostaneme se tak k tématu zlomků. Jeden dílek pizzy na tabuli vybarvíme a vedle zlomkem naznačíme, jakou část jsme vybarvili – např. ⅓, ⅛ atd. Zopakujeme si, jak se zlomky čtou.

Nyní můžeme nechat žáky pracovat na druhém úkolu na **PL11**. Žáci spojují nesnězené části pizzy a odpovídajícím zlomkem. Společně potom kontrolujeme.

2) U italské kuchyně ještě chvíli zůstaneme. Ptáme se žáků, jestli znají nějaké italské dezerty? Počítáme i italskou zmrzlinu – *gelato*. K nejslavnějším italským dezertům se počítá hlavně tiramisu. Na **PL12** je slovní úloha, ve které budou žáci upravovat ingredience receptu. Úloha může být časově náročnější. Společně si přečteme zadání a potom žáky necháme pracovat samostatně nebo v páru. V této části úkolu žáci pouze upravují recept. K receptu se vrátíme v části Výtvarné a pracovní výchovy, kde žáci najdou postup, jak tiramisu připravit. Pokud by žáci tiramisu neznali, můžeme jim promítnout obrázek.

3) Na **PL13** se žáci seznámí s italskými číslovkami do deseti. Zeptáme se *Umíte někdo počítat italsky?* Možná si budou žáci pamatovat určitá čísla. Společně se potom podíváme na tabulku v úkolu a číslovky si dle pravidel výslovnosti společně správně přečteme.

1	uno	**úno**
2	due	**dúe**
3	tre	**tre**
4	quattro	**kua'tro**
5	cinque	**činkue**
6	sei	**sej**
7	sette	**séte**
8	otto	**oto**
9	nove	**nóve**
10	dieci	**diéči**

Dále necháme žáky samostatně pracovat. Budou hledat číslovky v osmisměrce a měli by jich najít deset.

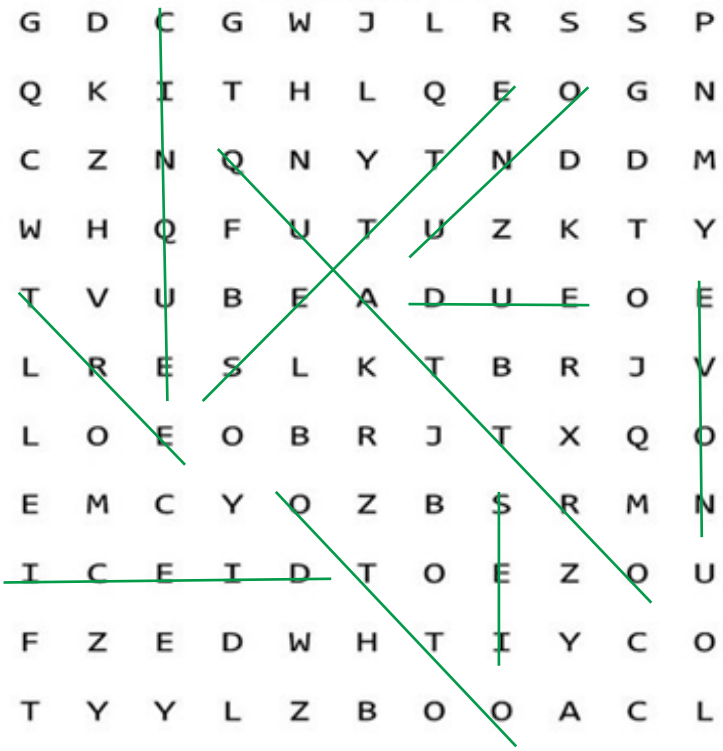

4) Na **PL14** se vrátíme k obyvatelstvu, jazykům a tato témata spojíme s číslovkami prostřednictvím římských číslic. Úkol může být pro žáky náročnější, zejména pro žáky 4. ročníku. Jeho zařazení je na uvážení pedagoga.

Zkusíme na tabuli napsat např. Karel IV., třída II.C a zeptáme se žáků, jak tyto zápisy čteme. *Ví někdo, jak se tato čísla nazývají? Jak souvisí s Itálií?*

Dále žákům řekneme, že tzv. **římskými číslicemi** začali číselné údaje zapisovat právě staří Římané. Pro zápis používali vybraná písmena latinské abecedy. Zapisovali tak vydání knih, označení data staveb, dnes je používáme pro zápis tříd nebo označení panovníků stejného jména. Zápis římskými číslicemi vznikl již ve středověku a prošel mnohými vylepšeními. Žákům ukážeme tabulku arabských a římských čísel, společně si ji projdeme.

Římské číslo	Arabské číslo
I	1
V	5
X	10
L	50
C	100
D	500
M	1000

Na tabuli můžeme dále napsat tímto stylem zápisu čísla do deseti, aby žáci pochopili daný systém:
I = 1, II = 2, III = 3, IV = 4, V = 5, VI = 6, VII = 7, VIII = 8, IX = 9, X = 10

Pro zajímavost zkusíme, zda žáci vědí, jak bychom napsali římskými číslicemi rok 2020? Je to MMXX (M = 1000 → MM = 2 000, X = 10 → XX = 20; 2000 + 20 = 2020).

Nyní se společně přesuneme k úkolu na **PL14**. Úloha může být náročnější, takže necháme žáky pracovat v malých skupinách. Přečteme si zadání a necháme čas na vypracování.

Nápověda: Písmena přepiš arabskými čísly. První písmeno nech být a dále počítej M-C a L-X. Dílčí výsledky sečti a vyjde ti jedno číslo.

Výpočet dle nápovědy: MCMXL; M = 1000, C = 100, M = 1000, X = 10, L = 50. 1000 + (1000-100) + (50-10) = 1000 + 940 = 1 940. Výsledek si můžeme ověřit např. na **tomto převaděči.**

Řešení: Památka na obrázku je stará 1 940 let, byla dostavěna v roce 80 n. l. Žákům by tedy mělo by vyjít číslo 1 940. Žáci vidí vyobrazené Koloseum v Římě.

Na závěr se můžeme podívat na krátké video, které žáky Koloseem provede. Odkaz je ZDE. Video je v angličtině, ale je krátké (1:40), pro ilustraci poslouží.

V Itálii žije 60 milionů obyvatel. Cizinců žijících v Itálii je asi 5 milionů a představují asi 8 % obyvatelstva.
Kolik milionů obyvatel Itálie (přibližně) jsou původní Italové? Vypočítej.

Rozmanitost obyvatelstva byla pro Itálii typická i v historii, i proto se jedná o tak kulturně bohatou zemi. Ve světě je za největší bohatství této země považována pizza. Italové milují jídlo a společné stolování. Pizzu známe všichni jako pokrm, který se díky svému tvaru dobře dělí na jednotlivé porce. Zvládneš spojit nesnědené kousky pizzy se správným zlomkem?

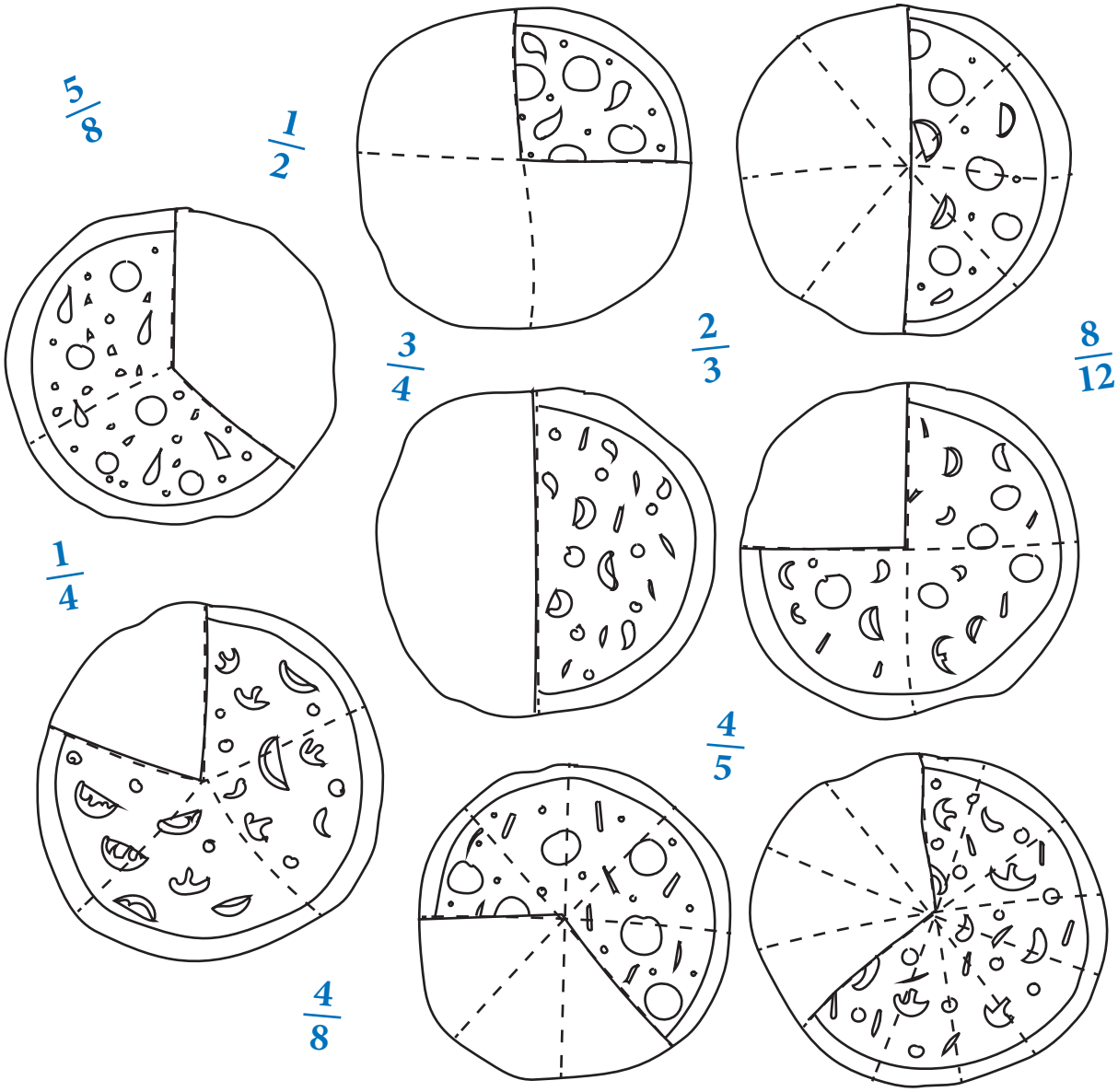

Mezi nejslavnější italské dezerty patří kromě italské zmrzliny (která se nazývá gelato) pravé tiramisu. Zkus tiramisu podle receptu níže připravit pro celou třídu. Ale pozor! nejdřív musíš recept upravit. Postup přípravy se dozvíš později na jiném pracovním listu.

Když víš, že na 5 porcí potřebujeme...

- 5 čerstvých vajec
- 500 g mascarpone
- 5 lžic třtinového cukru
- 4 lžíce likéru Amaretto
- 1 šálek kávy
- 1 sáček cukrářských piškotů
- kakao a strouhaná mléčná čokoláda na posypání

... kolik surovin budeš potřebovat na 20 porcí? Výpočty a upravený recept přepiš na prázdné linky.

Nahlas si přečti, jak se v italštině počítá do deseti. Potom hledej číslice v osmisměrce.

1 - uno [úno] 2 - due [dúe] 3 - tre [tré] 4 - quattro [kua'tro] 5 - cinque [činkue]
6 - sei [sej] 7 - sette [séte] 8 - otto [óto] 9 - nove [nóve] 10 - dieci [diéči]

G	D	C	G	W	J	L	R	S	S	P
Q	K	I	T	H	L	Q	E	O	G	N
C	Z	N	Q	N	Y	T	N	D	D	M
W	H	Q	F	U	T	U	Z	K	T	Y
T	V	U	B	E	A	D	U	E	O	E
L	R	E	S	L	K	T	B	R	J	V
L	O	E	O	B	R	J	T	X	Q	O
E	M	C	Y	O	Z	B	S	R	M	N
I	C	E	I	D	T	O	E	Z	O	U
F	Z	E	D	W	H	T	I	Y	C	O
T	Y	Y	L	Z	B	O	O	A	C	L

Staří Římané používali pro zápis množství místo číslic, jak je známe dnes, vybraná písmena latinské abecedy. Tak vznikly římské číslice. Dnes je používáme např. k označení tříd ve škole nebo u panovníků stejného jména.

Prohlédni si tabulku a potom napiš, jak stará je památka na obrázku. Najdeme ji v Římě. Víš, jak se jmenuje?

římské číslice	I	V	X	L	C	D	M
arabské číslice	1	5	10	50	100	500	1000

Nápověda: Písmena přepiš arabskými čísly. První písmeno nech být a dále počítej M – C a L – X. Dílčí výsledky sečti a vyjde ti jedno číslo.

METODICKÉ LISTY – VLASTIVĚDA (PL 15–18)

Mezioborové vztahy:	Český jazyk a literatura, Pracovní a výtvarná výchova
Výukové metody a strategie:	výklad, skupinová a párová práce, samostatná práce, prezentace, diskuze
Časová dotace:	2 vyučovací hodiny
Vzdělávací cíle:	seznámení se s vlajkou země, seznámení se s reáliemi Itálie, práce s mapou
Pomůcky:	tabule, interaktivní tabule, mapa/atlas, pracovní listy **(PL15–18)**, psací potřeby

Postup:

V pracovních listech k vlastivědě se žáci více seznámí zejména s geografií země.

1) Ptáme *Jaké jsou italské národní barvy? A jak vypadá italská vlajka?* Poté necháme žáky vlajku na **PL15** nakreslit. Kontrolujeme dle zadání, že porozuměli, v jakém pořadí jsou barevné pruhy.

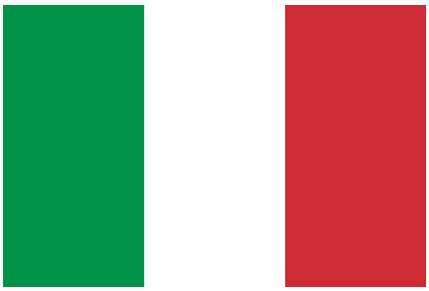

2) Pracovní list **PL16** žáky seznamuje se slepou mapou, je náročnější, určený primárně pro vyšší ročník (zde 6.). Pokud se rozhodnete zařadit ho i tak do výuky, navrhujeme vybrat si několik bodů, které žáci dokreslit zvládnout (např. hlavní město, Středozemní moře, Alpy). Před úkolem na **PL16** žákům rozdáme atlasy nebo jim promítneme mapu Itálie na interaktivní tabuli. Dle zadání budou dále zakreslovat geografické údaje do slepé mapy. Nejdříve se proto společně v mapě zorientujeme. Najdeme si, jak se jmenuje poloostrov, na kterém Itálie leží (Apeninský), ukážeme si Sardinii a Sicilii, Alpy a nejvyšší horu Mont Blanc, Středozemní a Jaderské moře, řeku Pád a hlavní město Řím, resp. i další dvě velká města Milán a Neapol.

Pokud vyhodnotíme, že je úkol pro žáky příliš těžký, můžeme si ukazovat na mapě a žáci budou souběžně vypracovávat pracovní list. Jinak si nejdřív ukážeme a následně žáci sami či ve dvojicích pracují. Pokud byli žáci v Itálii na dovolené, ukážou nám, kde byli.

3) Na **PL17** žáci najdou kvíz, který jim o Itálii prozradí spoustu zajímavostí. Žáky necháme pracovat samostatně, asi budou spíše tipovat. Nad kontrolou správného řešení potom společně diskutujeme.

Řešení: 1b, 2c, 3a, 4b, 5a, 6b, 7c

4) Jak se žáci dozvěděli z kvízu, nejužší ulička v Itálii má pouhých 43 cm. Kvůli takto úzkým uličkám ve městech a vesnicích je oblíbeným dopravním prostředkem Italů skútr **Vespa**.

Vespa (italsky „vosa“) je italská značka, která byla zaregistrována již v roce 1946. Název vymyslel a továrnu na tyto skútry založil Enrico Piaggio. Velký rozmach a popularitu Vespa nabyla po 2. světové válce z toho důvodu, že v zemi bylo vlivem bojů hodně silnic poničených a zároveň lidé neměli tolik peněz, aby se dopravovali většími dopravními prostředky. Vespa byla ideálním kompromisem.

Žákům můžeme pustit také **oficiální produktové video** (1:38). Napadne žáky, v čem připomínal tento skútr lidem vosu?

Jak přišla Vespa k vosímu jménu
Na jaře roku 1946 byl představen Enricu Piaggiovi prototyp s označením MP6 a on při pohledu na něj prohlásil, že „vypadá jako vosa“. Díky tomuto prvnímu dojmu vznikl pozdější název Vespa (italsky vosa). Více nalezneme v článku **ZDE**.

Po diskuzi žákům rozdáme **PL18** a vybídneme je, aby pracovali na úkolu. Zakresleným bludištěm v mapě Itálie se projedou právě na tomto ikonickém dopravním prostředku.

Namaluj vlajku Itálie. Mysli na to, že se skládá z pruhu barvy luk, pruhu barvy sněhu a pruhu prolité krve.

Podívej se na slepou mapu Itálie a s pomocí atlasu do ní dokresli a popiš:

a) sousední státy: Francie, Švýcarsko, Rakousko, Slovinsko

b) dva samostatné městské státy: San Marino a Vatikán

c) ostrovy: Sicílie, Sardinie, Elba

d) pohoří: Alpy, Apeniny a Dolomity a nejvyšší horu Mont Blanc

e) nížina: Pádská nížina

f) moře: Ligurské, Tyrhénské, Jónské a Jaderské

g) řeky: Pád a Tibera

h) jezero: Lago di Garda

i) města: hlavní město Řím, Milán, Neapol, Florencie, Palermo

Byl/a jsi někdy v Itálii na prázdninách? Nakresli do mapy také místa, která jsi v Itálii navštívil/a.

Itálie je pozoruhodná země. Zkus odpovědět na otázky v kvízu a dozvíš se spoustu zajímavostí.

1. Itálie je pátou nejnavštěvovanější zemí na světě a každoročně do ní přicestuje asi

a) 100 milionů turistů b) 46 milionů turistů c) 20 milionů turistů

2. Nejkratší řeka na světě „Ri“ teče v provincii Verona a je dlouhá

a) 5 metrů b) 1 kilometr c) 175 metrů

3. V roce 1964 vznikla v Itálii oblíbená lískooříšková pochoutka s názvem

a) Nutella b) burákové máslo c) Kinder Bueno

4. V roce 2018 vyrobilo 100 neapolských kuchařů nejdelší pizzu na světě, která měřila

a) 2 metry b) 1 853 metrů c) 30 kilometrů

5. Nejstarší strom v Itálii i celé Evropě je kaštan jménem „Sto koní“ a je starý

a) 3000 až 4000 let b) 100 000 let c) 1000 až 2000 let

6. V městečku Ripatransone se nachází nejužší ulička široká pouhých

a) 10 cm b) 43 cm c) 60 cm

7. Na italském ostrově Capri platí kvůli velkému hluku zákaz nošení

a) bot na podpatku b) pásků a řetězů c) dřeváků

Velmi oblíbená je v celé zemi jízda na skútru. Italské uličky jsou úzké a na skútrech projedou Italové takřka všude. Skútr značky Vespa se rozšířil z Itálie do celého světa a stal se ikonou.

Projedeš se na Vespě celou zemí a najdeš cestu ven?

METODICKÉ LISTY – PŘÍRODOVĚDA (PL 19–22)

Mezioborové vztahy:	Český jazyk a literatura, Pracovní a výtvarná výchova, Vlastivěda
Výukové metody a strategie:	výklad, skupinová a párová práce, samostatná práce, prezentace, diskuze, prezentace, učení v souvislostech, práce s klíčovými slovy, asociace
Časová dotace:	3 vyučovací hodiny
Vzdělávací cíle:	seznámení se s reáliemi Itálie, faunou a flórou, sopečnou činností a počasím země, práce s mapou
Pomůcky:	tabule, interaktivní tabule, mapa/atlas, pracovní listy **(PL19–22)**, psací potřeby

Postup:

Na pracovních listech přírodovědy se žáci seznámí s flórou a faunou země, dále pak se sopečnou činností v Itálii a s počasím v Itálii.

1) Na **PL19** budou žáci pracovat s **myšlenkovou (pojmovou/mentální) mapou.** Je možné, že žáci tuto formu práce neznají, proto se před začátkem ptáme: *Víte, co to je myšlenková mapa? Už jste ji někdy vytvářeli? Jak se s ní pracuje?* Pokud žáci budou myšlenkovou mapu a její princip znát, můžeme rovnou přejít k úkolu na **PL19**. Pokud ne, krátce vysvětlíme, že je to forma práce, kdy doprostřed napíšeme nějaký ústřední pojem a k němu postupně přidáváme další pojmy, které s ním souvisí. Graficky tak znázorňujeme vzájemné vztahy a souvislosti, pracujeme s klíčovými slovy, obrázky, definicemi atd.

Žákům rozdáme **PL19**, na němž budou žáci doplňovat do předpřipraveného vzoru klíčové pojmy z textu o italské fauně a flóře tak, aby jim vznikla myšlenková mapa na toto téma. Přečteme si zadání a vysvětlíme, co to je fauna (část přírody zabývající se živočichy) a co flóra (část přírody zabývající se rostlinami). Necháme žáky samostatně pracovat.

Řešení:
Fauna – vzdálená území a přírodní parky – orel, kozorožec, kamzík, medvěd, vlk a svišť

Fauna – v lesích – divoká prasata (na Sardinii), želvy zelenavé
Fauna – na pobřeží – tuňáci, mečouni, delfíni

Flóra – původní vegetaci nahradily – pastviny, vinice, užitkové rostliny (olivovníky, cypřiše, citrusovníky, fíkovníky)
Flóra – stromy – u moře – borovicové háje
Flóra – stromy – na kopcích a v horách – duby, kaštany, buky, javory, jilmy, topoly, jedle a modříny (v Alpách)
Flóra – zachováno z původní flóry – cesmína a korkový dub

Hotové myšlenkové mapy necháme žáky „převyprávět" vlastními slovy. Vybrané příklady rostlin a živočichů si potom můžeme s žáky ukázat na obrázcích nebo promítnout na interaktivní tabuli.

2) Další pracovní list navazuje na předchozí úkol, protože se ve svém řešení dotýká oblasti fauny. Žáci mají za úkol hledat název zvířete v rébusu. Jedná se o kreslenou přesmyčku, kterou žáci řeší následujícím způsobem:

Řešení: na prvním obrázku je VLAS - (minus) AS = VL; na druhém obrázku je ČEPICE - (minus) EP = ČICE. Nyní oba dílčí „výsledky" spojíme: VL + ČICE = VLČICE.

Žákům tedy rozdáme **PL20** a necháme je pracovat samostatně.

Po vyřešení rébusu žákům pustíme krátký rozhlasový pořad Minuta s encyklopedií o Romulovi a Removi. Následně si promítneme i obrázek známé sochy znázorňující vlčici kojící dva malé chlapce. Socha je jedním ze symbolů Římů a její originál naleznete v Palazzo Conservatori uvnitř Kapitolských muzeí na pahorku Kapitol.

3) Na **PL21** se žáci seznámí s tématem italských sopek. Na území Itálii najdeme řadu sopek, některé vyhaslé, jiné aktivní. Mezi tři nejslavnější patří Etna (3 269 m), Vesuv (1 278 m) a Stromboli (926 m). Společně s žáky se podívejte do atlasu, kde se tyto sopky nacházejí.

Některé sopky jsou přístupné návštěvníkům. Žáků se proto můžeme zeptat *Viděli jste už, nebo ji dokonce i navštívili? Máme vlastně sopky i v České republice?* Potom se společně podíváme na video o Etně (2:51), jsou to záběry z dronu.

Také se žáků ptáme *Jsou sopky nebezpečné? Pokud ano, tak čím?* Nebezpečí sopek spočívá v možné erupci. Jako další si proto ukážeme video, jak se Etna proměnila v únoru roku 2020. Video ke zhlédnutí je ZDE (5:25). I o rok později, v únoru roku 2021, byla tato sopka aktivní. ZDE jsou fotografie.

Nyní žákům rozdáme **PL21** a necháme je přečíst zadání. Úkolem je k nákresu sopky přiřadit správné pojmy. **První písmeno slova či slovního spojení žákům vždy napoví,** můžeme je proto nechat pracovat samostatně.

Řešení:

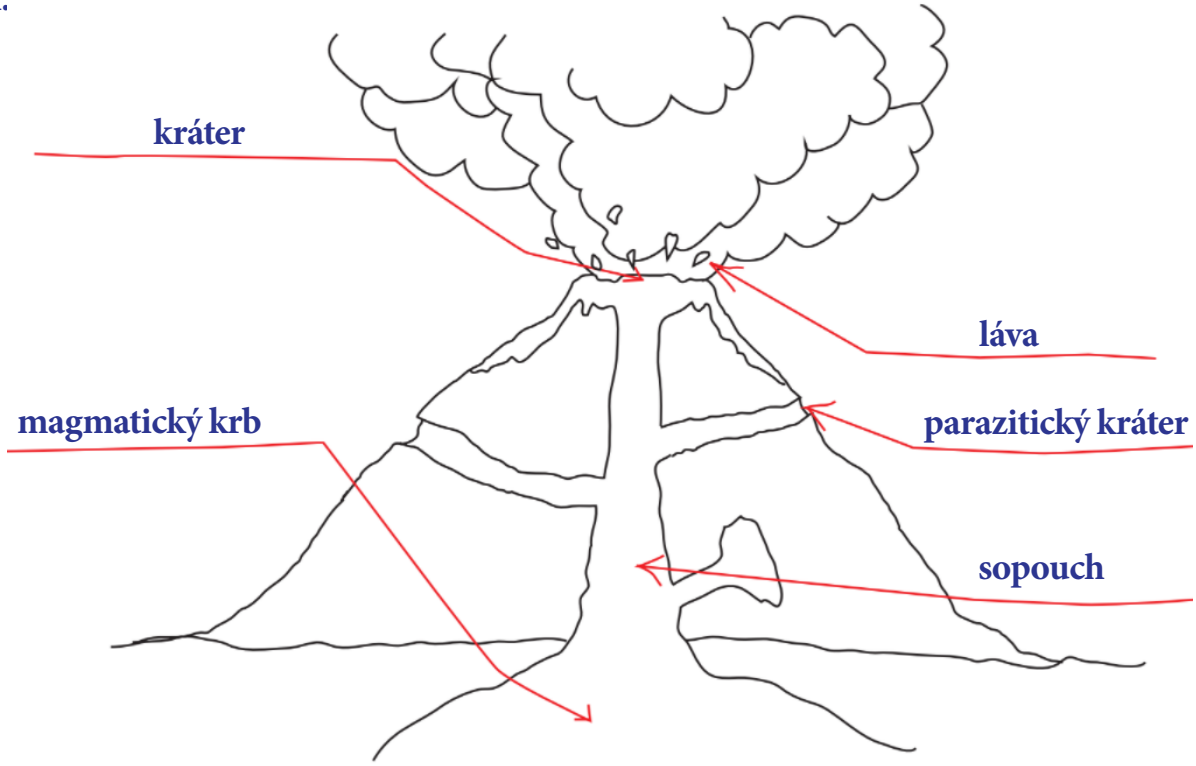

Až budou mít žáci pojmy přiřazené, zkontrolujeme a společně se budeme snažit přijít na to (nebo si zopakovat), jak sopky „fungují“. Pomoct může obrázek či video níže.

SOPEČNÁ ČINNOST

- Při pohybu litosférických desek (podsunutí) se horniny z. kůry dostanou do velkých hloubek – roztaví se – vzniká **magma**.
- Magma stoupá sopouchem, vytéká na povrch v podobě **lávy** - vzniká **sopka**.
- **Při výbuchu sopky dochází k**: úniku plynů, výtoku lávy, sopečné bomby, písek a sopečný popel.
- **Sopečnou činnost doprovází**: zemětřesení, vznik gejzírů, termálních pramenů a výrony sopečných plynů.
- Sopečnou činností vznikají **sopečná pohoří** (České středohoří).

zdroj: https://slidetodoc.com/download.php?id=1059186 (upraveno)

ZDE je odkaz na článek „Jak se tvoří sopky a láva a proč sopky vybuchují“, který může být při výkladu nápomocný. Video na ČT 1 ze série Šikulové: na 6:50 začíná pasáž, kde je znázorněna výroba sopky.

4) Na **PL22** si žáci přečtou zjednodušený text o počasí, ve kterém chybí některá slova. Jejich úkolem bude text doplnit. Mohou pracovat v páru nebo ve skupině. Potom si společně na mapě Itálie ukážeme oblasti, o kterých byla v textu řeč a vyzveme žáky, aby zopakovali, jaké je v dané oblasti podnebí a počasí. Ujistíme se, že žáci chápou rozdíl mezi pojmy podnebí a počasí. Podnebí = klima neboli dlouhodobý stav počasí, počasí: stav v určitém období, místu a čase, aktuálnější údaj

Řešení: ostrovní, nejvyšších, sněží, horká, zimy, červenci

Ve druhé části úkolu k základním třem oblastem země doplní symboly, jaké počasí tam dle textu převládá. Symboly vymyslí a kreslí žáci sami.

Podle textu doplň myšlenkovou mapu. Zamysli se, co znamenají slova „fauna“ a „flóra“.

Fauna a flóra Itálie

Vzhledem k dlouhému období osídlení a rozvinuté civilizaci starověkých Římanů bylo na území Itálie zničeno mnoho lesů. Původní vegetaci nahradily pastviny, vinice a užitkové rostliny, které se staly symbolem dnešní Itálie: olivovníky, cypřiše, citrusovníky, fíkovníky. Blízko moře jsou borovicové háje, na kopcích nejvíc rostou duby a kaštany, na horách buky, javory, jilmy, topoly, v Alpách i jedle a modříny. Z rostlin a stromů z původní flóry se ještě dnes zachovaly cesmína a korkový dub. Pouze na vzdálených územích a přírodních parcích se můžeme setkat se zvířaty jako je orel, kozorožec, kamzík, medvěd, vlk a svišť. V lesích na Sardinii potkáme divoká prasata. Skoro všude v lesích můžeme najít i želvy zelenavé. V blízkosti pobřeží se často vyskytují tuňáci, mečouni a delfíni.

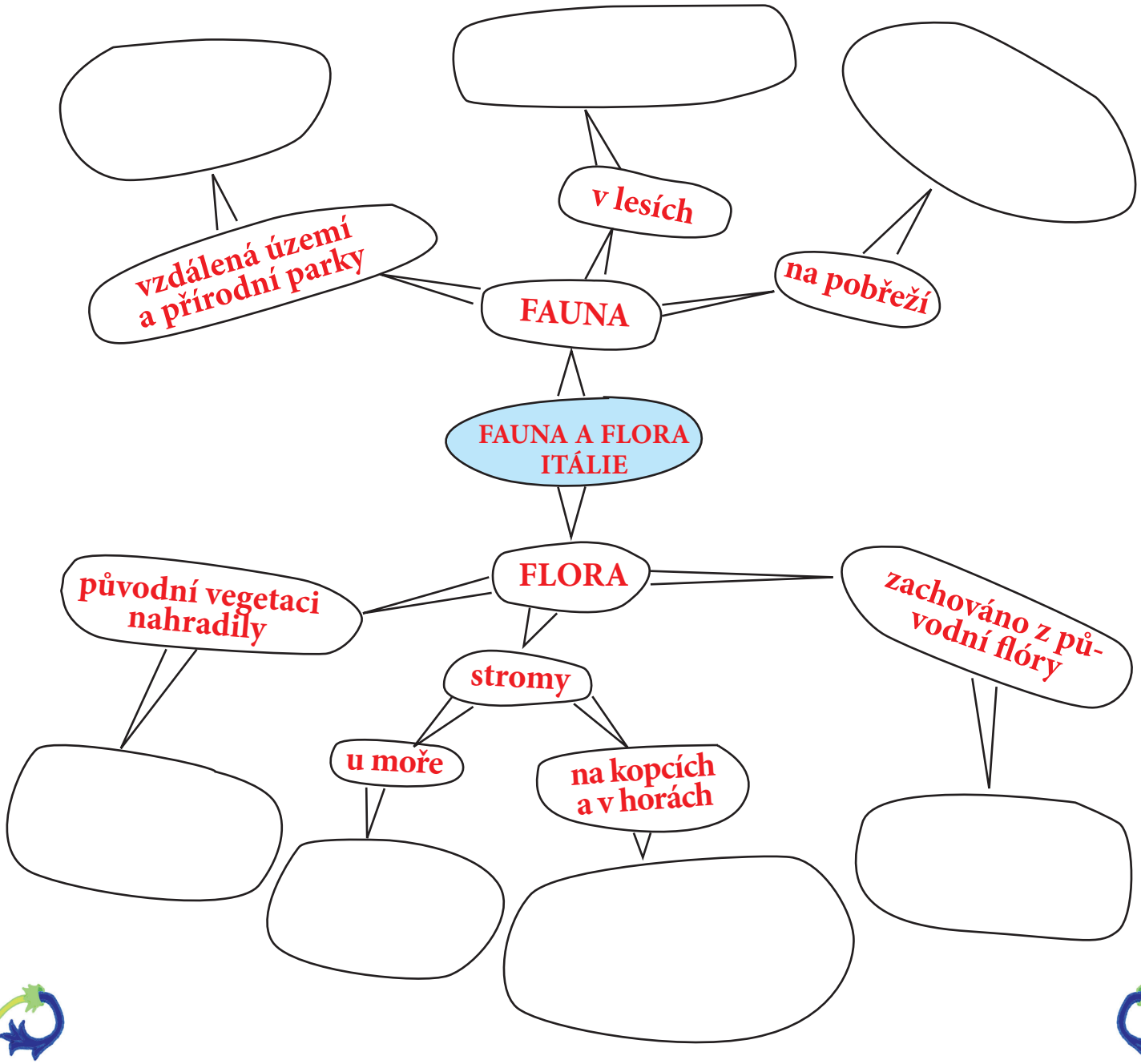

Jak už víš, hlavní město Itálie je Řím. Dle legendy bylo toto město založeno dvěma bratry, kteří se jmenovali Romulus a Remus. Vylušti rébus a zjistíš, jakým zvířetem byli údajně vychováni.
POZOR, znaménka čti jako minus a plus.

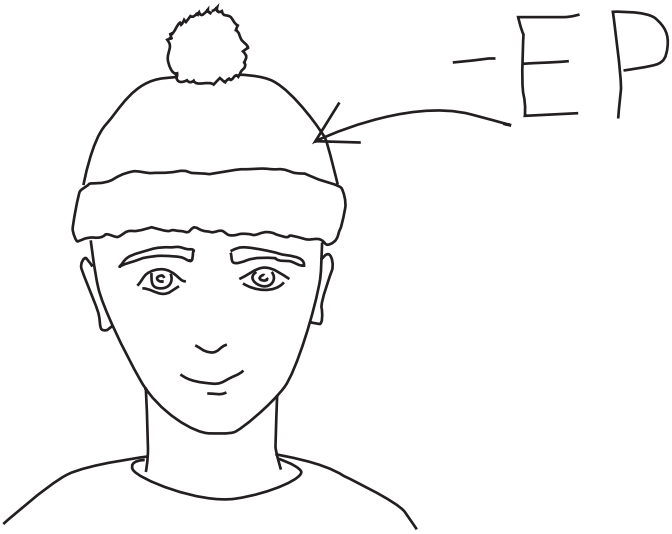

Bratry Romula a Rema dle legendy vychovala _____.

Na území Itálie najdeme řadu sopek, které jsou stále aktivní. Mezi tři nejslavnější sopky patří Etna (3 269 m), Vesuv (1 278 m) a Stromboli (926 m). Podívej se do atlasu, kde se tyto sopky nacházejí.

Na obrázku vidíš, jak sopka vypadá, když ji rozpůlíme. Nákres si prohlédni a k šipkám doplň správné označení částí sopky, první písmena ti napoví.

láva, kráter, magmatický krb, sopouch, parazitický kráter

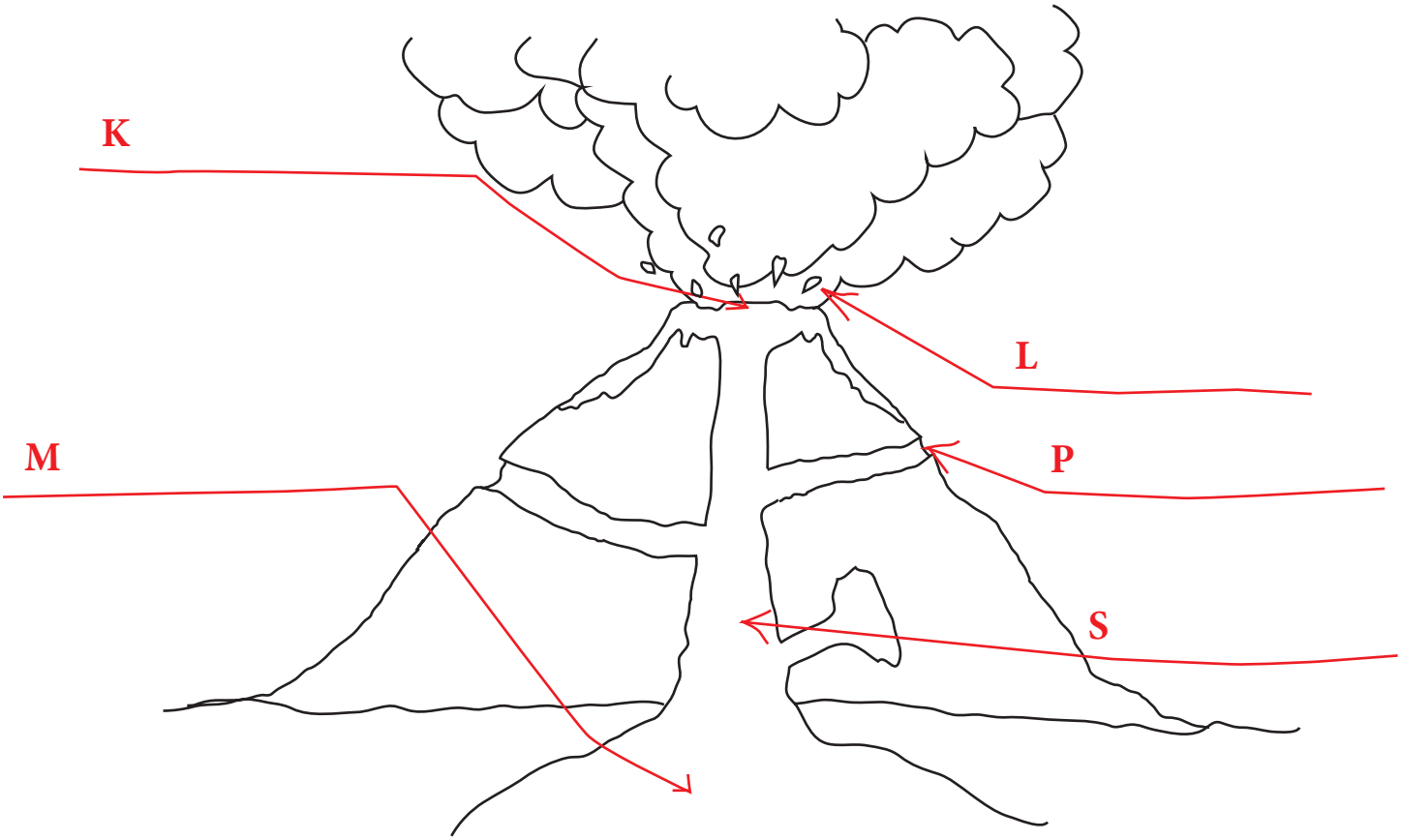

Víš, jaké mezinárodní slovo označuje české slovo „sopka“? Vylušti přesmyčku níže.

Á L V N U K

_____

Přečti si text o počasí v Itálii a na vynechaná místa doplň správná slova z nabídky.

nejvyšších, ostrovní, červenci, sněží, zimy, horká

Itálie je rozdělena do tří částí: kontinentální, poloostrovní a _____, tvořenou velkými ostrovy ve Středozemním moři: Sicílií a Sardinií. V Alpách a na _____ vrcholech Apenin je horské podnebí, v případě Alp vysokohorské. Zimy jsou dlouhé a velmi chladné, hodně_____. Léta jsou krátká a chladná, se spoustou deště. V severní a střední Itálii se střídají kopce a pláně. Zimy jsou zde chladné, léta_____. Dost prší, zejména na jaře a na podzim. V jižní Itálii a na ostrovech jsou _____ mírné (v průměru je v lednu 10 °C) a horká léta (v _____ je v průměru 25 °C). V létě téměř nikdy neprší.

Nyní doplň jednoduchou předpověď počasí podle textu nahoře. Namaluj symboly, které znáš z počasí (sluníčko, déšť, vítr, sněhové vločky, blesk atd.)

Sever země: _____

Střed Itálie: _____

Jih země: _____

METODICKÉ LISTY – VÝTVARNÁ A PRACOVNÍ VÝCHOVA (PL 23–24)

Mezioborové vztahy:	Vlastivěda, Český jazyk a literatura, Další cizí jazyk
Výukové metody a strategie:	výklad, brainstorming, řízená diskuse, samostatná práce, vlastní výtvarná tvorba, prezentace, projektové vyučování
Časová dotace:	3–4 vyučovací hodiny
Vzdělávací cíle:	seznámení s klasickým italským uměním, praktický nácvik vybraných výtvarných technik, příprava dezertu
Pomůcky:	čtvrtky, pracovní listy (PL23–24), pastelky či jiné výtvarné potřeby, specifické pomůcky uvedeny u každého výtvarného námětu zvlášť

1) Mona Lisa

Mona Lisa je nejslavnější portrét všech dob. Jejím autorem je Ital Leonardo da Vinci, který obraz namalovat patrně začátkem 16. století. Dnes si portrét můžeme prohlédnout v galerii Louvre v Paříži. Ptáme se žáků *Už jste někdy o tomto obrazu slyšeli? Znáte jméno Leonardo da Vinci?*

Obraz můžeme žákům ve velkém rozlišení promítnout ZDE. (Pozor, obrázek se načítá pomalu.)

Po úvodní diskuzi žákům rozdáme **PL23**, na kterém budou pracovat na vlastní Moně Lise – obrázek budou vybarvovat dle legendy. Mohou použít různé pomůcky; pastelky, voskovky, fixy... Hotové obrázky můžeme podlepit čtvrtkou, dozdobit rámečkem a vystavit ve třídě.

2) Portrét dle autora Giuseppe Arcimbolda

Italské výtvarné umění je nesmírně bohaté a skýtá spoustu jmen slavných umělců. Nyní se budeme věnovat tvorbě malíře jménem Giuseppe Arcimboldo.

Žákům promítneme některé jeho slavné obrazy – autor se proslavil zejména svou typickou technikou. Při promítání se žáků ptáme *Z čeho jsou jeho obrazy vytvořené? Jaké tvary autor využil? Čím je jeho dílo specifické?* Společně sbíráme nápady.

Autorův styl je typický v tom, že portréty skládal převážně z různých druhů ovoce a zeleniny. Tuto techniku si nyní žáci sami vyzkouší prostřednictvím koláže. Budou skládat portrét (sebe, kamaráda, někoho z rodiny, někoho známého... fantazii se meze nekladou).

Technika:	Koláž
Pomůcky:	čtvrtky, předem vystříhané obrázky ovoce a zeleniny – např. z letáků ze supermarketů, lepidlo, psací potřeby a pastelky

Postup:

Žáci si předkreslí tvar hlavy, aby měli určenou plochu, na kterou budou později sestavovat portrét. Poté si vybírají z obrázků ovoce a zeleniny a skládají je tak, aby tvořily obličej. Jednotlivé kusy lepí na čtvrtku. V případě potřeby mohou obtáhnout obrys a sjednotit pozadí.

Inspirace:

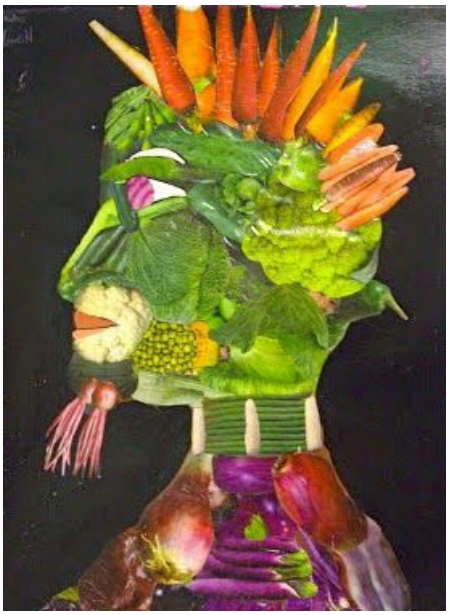

3) Výroba benátské karnevalové masky

Benátský karneval je skoro tak známý jako ten v brazilském Riu. Žáků se můžeme na úvod zeptat, co to vlastně karneval je, jak ho slavíme a jak se na něj oblékáme? Diskutujeme o tom, že oslavy karnevalu se v každé kultuře liší (karneval v Německu, v ČR, v Itálii, v Brazílii). Více o benátském karnevalu a jeho typických maskách najdeme ZDE.

Technika:	Maska z lepenky
Pomůcky:	šablona, nůžky, gumička, lepenka, lepidlo, korálky, flitry, peříčka

Postup:

- Obkreslíme šablonu na lepenku a vystřihneme škrabošku s otvory pro oči.
- Okraje opatříme dírkami a provlečeme jimi gumičku, maska tak bude držet na obličeji.
- Můžeme nalepit další detaily z barevného papíru. Ozdobíme škrabošku fólií, flitry, korálky, peříčky atd.

Další zajímavý návod na vyrábění originálních masek je např. ZDE.

Inspirace: po zadání hesla „venetian carnival masks“ na google.com

4) Pozlacování odlitků ze sádry

Technika pozlacování se od raného středověku objevovala na ikonách a dalších náboženských předmětech. V 17. století dosáhla svého vrcholu, byla základním prvkem barokního stylu.

Tradiční pozlacování, které je složité a časově a finančně náročné, se dnes obvykle používá při restaurování starožitností. Vyvinuly se však další postupy, které využívají místo tenkých plátků zlata pasty nebo barvy, vysledek může být také efektní.

Pomůcky:	odlévací formy (plastové nebo silikonové), odlévací sádra – prášek (bílá nebo terakota), akrylové barvy na malování včetně metalických odstínů, odměrka, miska, stěrka, štětec, nůž, tavná pistole, stužky, špejle

Postup:

- Namícháme si sádru s vodou v poměru doporučeném výrobcem.
- Sádru nalijeme do formy a necháme uschnout.
- Vyklopíme už zaschlé odlitky a prsty očistíme hrany.
- Malujeme, tupujeme akrylovými barvami dle fantazie. Na tmavou barvu naneseme zlatou nebo měděnou. Po zaschnutí barev tavnou pistolí přiděláme k odlitkům stužky na zavěšení a nebo špejle pro zápich.
- Odlitky můžeme nalepit lepidlem na dřevěný nebo kartonový rámeček, ten i s odlitky obarvit bílou, černou nebo červenou barvou a pak štětcem opatrně nanést a rozetřít zlatou barvu.

Tip: můžeme použít speciální pozlacovací vosk (měděný, zlatý nebo stříbrný).

Materiály se dají koupit v obchodech s kreativními potřebami, třeba ZDE nebo ZDE.

5) Tiramisu

Úkol navazuje na PL12 v části Matematika. Na **PL24** najdou žáci postup přípravy, jak si tento lahodný dezert připravit. Kdo ho zkusí, může svůj výtvor vyfotit. Fotky si potom společně ukážeme ve třídě.

Podle legendy si vybarvi vlastní Monu Lisu.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
světle zelená	oran-žová	světle hnědá	tmavě modrá	tělová	světle modrá	žlutá	tmavě zelená	tmavě hnědá

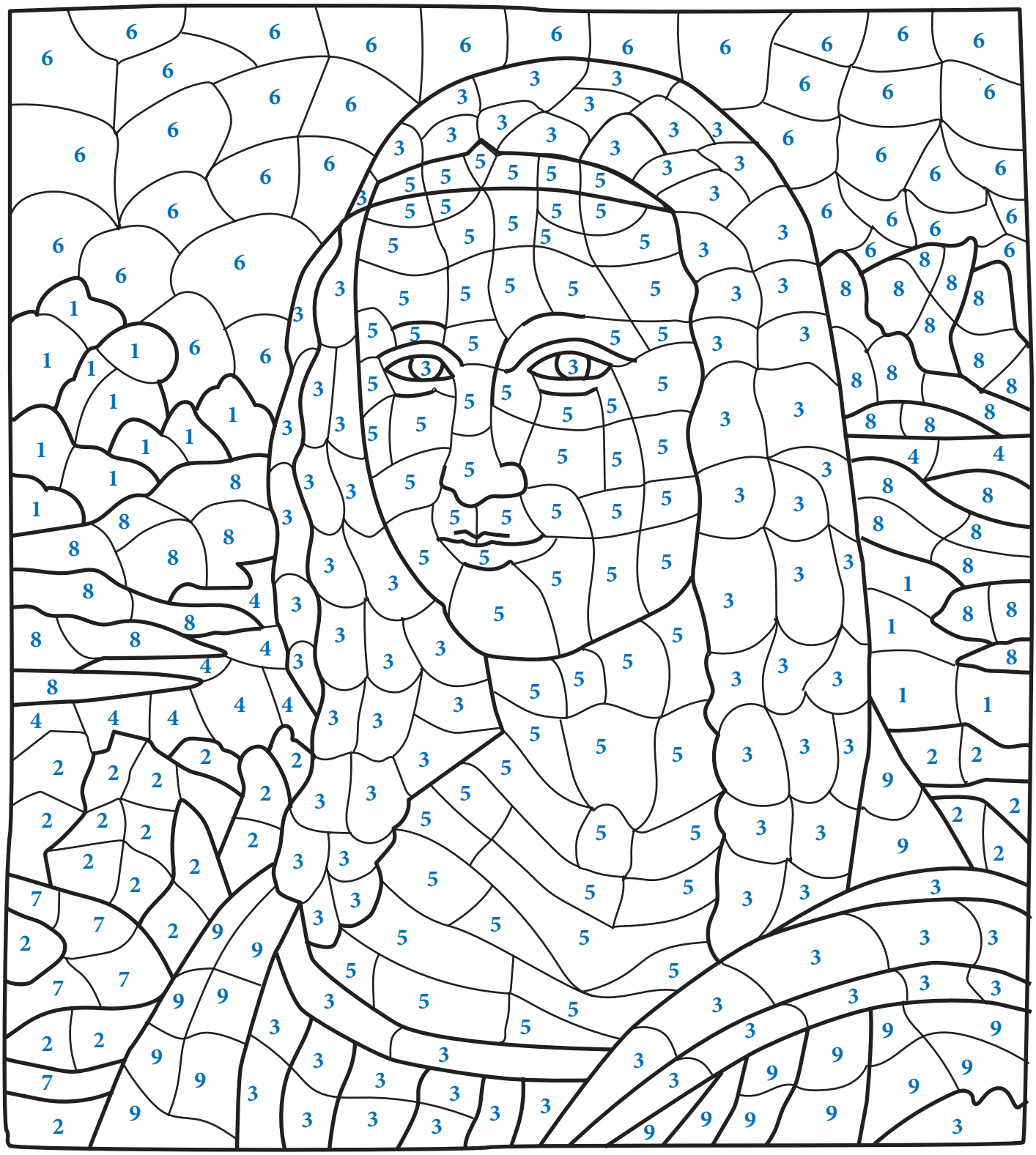

Tiramisu

Podle návodu připrav skvělý italský dezert – tiramisu

Suroviny

- šálek černé kávy
- 5 vajec
- 500 g mascarpone
- 1 pytlík cukrářských piškotů
- 2 malé panáky likéru Amaretto (můžeme vynechat)
- kakao, čokoláda

Postup přípravy

1. Připravíme si silnou černou kávu (kávu můžeme nahradit kakaem), necháme ji zchladnout a nalijeme ji do širší misky.
2. Oddělíme žloutky od bílků. Žloutky spolu s pěti lžícemi cukru vyšleháme do pěny.
3. Ušleháme sníh z bílků.
4. Do směsi žloutků a cukru zašleháme mascarpone.
5. Nakonec zlehka vmícháme sníh z bílků.
6. Cukrářské piškoty namočíme z obou stran do kávy s přídavkem Amaretta. Stačí je namočit jen zlehka.
7. Dno formy pokryjeme vrstvou piškotů, přidáme vrstvu krému a pokračujeme plynule dalšími vrstvami. Poslední vrstvu krému bohatě poprášíme kakaem a hoblinkami čokolády.
8. Dle chuti je možné přidat i ovoce a dezert jím prokládat nebo ozdobit, vhodné jsou třeba jahody.
9. Necháme přes noc uležet v ledničce.

Dobrou chuť. Nezapomeň svůj výtvor vyfotit :)

METODICKÉ LISTY – ANGLICKÝ JAZYK (PL 25–26)

Mezioborové vztahy:	Další cizí jazyk, Český jazyk a literatura
Výukové metody a strategie:	výklad, skupinová a párová práce, samostatná práce, prezentace, diskuze, rozhovor, role play
Časová dotace:	1 vyučovací hodina
Vzdělávací cíle:	propojení znalosti českého, anglického a italského jazyka, osvojení frázi pro seznamovací rozhovor v angličtině a italštině
Pomůcky:	tabule, interaktivní tabule, pracovní listy **(PL25–26)**, psací potřeby, lístky se jmény na vylosování dvojic

Postup:

1) Nejprve s žáky zopakujeme jednoduché anglické fráze, které používáme při seznámení. Poté si přečteme, jak tyto fráze zní v italštině. Rozdáme **PL25**, kde je předpřipravený anglicko-italský slovník, který si společně projdeme. Italská část má vepsanou i výslovnost, proto zkusíme fráze číst správně nahlas. Do posledního sloupce žáci samostatně nebo ve dvojici doplňují český překlad.

Po četbě se ptáme, jestli si je angličtina a italština podobná? Můžeme zopakovat, že zatímco angličtina je germánský jazyk, italština je jazyk románský, takže si podobné nejsou. Některá anglická slova ale mohla italština převzít, stejně jako to dělá čeština. Neustále si u žáků ověřujeme, že rozumí jednotlivým frázím. Mohlo by je plést, že vedle sebe uvidí tři cizí jazyky, proto zpočátku pracujeme společně.

2) Na následujícím **PL26** tyto fráze žáci využijí a zároveň si je procvičí v praxi při role-play. Nejdříve si žáci samostatně přečtou zadání a s pomocí slovníčku na předchozím pracovním listu si rozhovor zkusí přeložit do italštiny. Překlad píšou na volné linky dole. Pokud bude potřeba, pomáháme jim. Následně necháme žáky vylosovat dvojice a v nich si rozhovor zahrají – anglicky i italsky a ve dvojici se prostřídají tak, aby si každý zkusil všechny repliky. Během rozhovorů se žáci mohou pohybovat po třídě, vyučující mezi nimi chodí a kontroluje správnou výslovnost.

Podívej se do připraveného slovníčku. Zkus si fráze přeložit do češtiny.

Hi!/Hello!	Ciao! [čáo]	_____
What's your name?	Come ti chiami? [kome ti kjámi]	_____
My name is...	Mi chiamo... [mi kjámo]	_____
I´m....	Sono.... [sóno]	_____
Nice to meet you!	Piacere! [pjačére]	_____
How are you?	Come stai? [kome staj]	_____
I´m fine!	Sto bene! [sto béne]	_____
And you?	E tu? [e ty]	_____
Very good!	Molto bene! [molto béne]	_____
See you soon!	A presto! [a présto]	_____
Thank you! Thanks!	Grazie! [grácie]	_____

Přečti si rozhovor mezi Johnem z Anglie a Francescou z Itálie. Potom ho s pomocí slovníčku z předchozího úkolu přepiš do italštiny. Využij volné linky dole.

Hi!

Hello! What's your name?

My name is John. And what's your name?

I´m Francesca, nice to meet you!

Nice to meet you. How are you, Francesca?

Very good, and you?

I'm fine, thanks!

See you soon, John!

See you soon, Francesca.

METODICKÉ LISTY – HUDEBNÍ VÝCHOVA (PL 27)

Mezioborové vztahy:	Český jazyk a literatura, Pracovní a výtvarná výchova
Výukové metody a strategie:	výklad, skupinová a párová práce, samostatná práce, prezentace, diskuze, práce s videem
Časová dotace:	1–2 vyučovací hodiny
Vzdělávací cíle:	seznámení s italskou operní tradicí, autorem Giuseppem Verdim a jeho tvorbou, osvojení pojmů týkajících se opery
Pomůcky:	tabule, interaktivní tabule, pracovní listy **(PL27)**, psací potřeby

Postup:

1) První část aktivit bude zaměřena na slavného autora italských oper jménem Giuseppe Verdi. Žákům promítneme, jak Verdi vypadal ZDE a společně budeme pracovat na **PL27**. Na něm žáci naleznou zjednodušený medailonek o jeho životě, ve kterém budou rozhodovat, které ze dvou slov v kurzivě se do textu logicky hodí. Po vypracování žákům představíme hudební ukázky. Postupně jim pustíme:

- **Verdi – Nabucco – Và Pensiero**
- **Verdi – Rigoletto (Luciano Pavarotti – La Donna È Mobile)**
- **Verdi – Aida – Gloria all' Egitto, Triumphal March**
- **Verdi – Othello (Sonya Yoncheva – Ave Maria, piena di grazia)**

Po každé ukázce s žáky diskutujeme. Ptáme se *Znáte tuto operu? Znáte tuto melodii?* (např. operu viděli, melodii slyšeli v reklamě, znají z filmu atd.). *Líbila se vám ukázka? O čem asi daná opera je? Jaké hudební jste nástroje poznali? Jaké byly v ukázce kostýmy? Kdo tam zpíval?* apod.

2) U operního tématu zůstaneme i v druhém úkolu na **PL27**. Pustíme si ZDE krátké video (od začátku do 6:30) z pořadu Dobrodružství s orchestrem, které se věnuje tématu opery a baletu. Žákům před promítáním zdůrazníme, ať se soustředí na vysvětlení pojmů opera, sólista, orchestr a pěvec (pěvkyně). Jaké hudební nástroje žáci poznají na ukázce v orchestru?

Řešení pojmů z videa: opera – hudební dílo, druh divadla, kde se nemluví, ale zpívá; sólista – zpěvák, který zpívá sám; orchestr – skupina hráčů na různé hudební nástroje, které v opeře doprovázejí zpěváka a zpěvačku; pěvěc – tak se správné označuje zpěvák v opeře.

Řešení úkolu:

- **La Scala = operní dům v Miláně**
- **opera = druh divadla, kde postavy zároveň hrají a zpívají, „zpívané divadlo“**
- **sólista = zpěvák, který zpívá sám**
- **orchestr = skupina hráčů na různé hudební nástroje, které v opeře doprovázejí zpěváka a zpěvačku**
- **pěvec a pěvkyně = zpěvák a zpěvačka v opeře**

Tip: Starší žáci mohou ověřit Verdiho medailonek na tomto odkazu (díl o Verdim najdeme v seznamu videí) a dále pracovat s tématy jednotlivých Verdiho oper tak, jak jsou představeny ve videoukázce.

Přečti si medailonek Giuseppe Verdiho a potom vyber a zakroužkuj, které slovo se hodí do textu.

Giuseppe Verdi (1813–1901) byl *švýcarský/italský* **hudební skladatel. Narodil se do chudé** *skupiny/rodiny* **a dětství prožil na severu země. Od osmi let hrál na** *varhany/se slzami* **v místním kostele, kde si všimli jeho talentu. Dostalo se mu podpory, díky které mohl studovat** *hudbu/hradbu.* **Odešel proto z rodného kraje a usadil se** *v Miláně/v obraně*. **Byl natolik talentovaný, že se v průběhu studia od svých** *ředitelů/učitelů* **dokonce dozvěděl, že už ho nemají co učit. Dále se soustředil na operu.**

Ačkoliv v osobním životě prožíval velký smutek, protože mu postupně zemřely obě děti i první manželka, v práci se mu dařilo. Obrovský *úspěch/prospěch* **mu přinesla jedna z jeho prvních** *oper/her* **s názvem Nabucco (čti Nabuko). Ve slavném operním** *domě/stromě* **La Scala se opakovala dokonce 57x v jedné sezóně, co už se nikomu nikdy nepodařilo zopakovat. Ve věku 34 let byl již světově proslulým skladatelem, jeho opery se hrály na většině světových scén – ve Vídni, v New Yorku, v Paříži. Mezi jeho další slavná díla patří například opery Rigoletto, Trubadúr, La traviata nebo Aida. Celkem** *položil/složil* **28 oper.**

Mnoho slov, která se v opeře používají, pochází z italštiny nebo z Itálie. Zamysli se a zkus spojit pojmy, které k sobě patří.

opera

druh divadla, kde postavy zároveň hrají a zpívají, „zpívané divadlo“

sólista

operní dům v Miláně

orchestr

skupina hráčů na různé hudební nástroje, které v opeře doprovázejí zpěváka a zpěvačku

pěvec a pěvkyně

zpěvák, který zpívá sám

La Scala

zpěvák a zpěvačka

Mezioborové vztahy:	Český jazyk a literatura
Výukové metody a strategie:	pohybová hra, individuální rozvoj a nácvik techniky vedení a ovládání míče u jednotlivých hráčů
Časová dotace:	1 vyučovací hodina
Vzdělávací cíle:	seznámení se s italskou fotbalovou tradicí, individuální rozvoj a nácvik techniky vedení a ovládání míče u jednotlivých hráčů
Pomůcky:	míč pro každého žáka, 8 až 10 kuželů

Postup:

Fotbalová abeceda

Italové milují fotbal a italská fotbalová reprezentace je jedna z nejúspěšnějších na světě. Před každým zápasem je ale potřeba se dobře rozcvičit – ideální je fotbalová abeceda, kterou si žáci nyní vyzkouší. Cvičení fotbalové abecedy je vhodné zařadit do úvodní nebo průpravné části hodiny. Každý žák trénuje sám s vlastním míčem. Při tréninku střídá pravou i levou nohu. S přibývajícím počtem opakování se zrychluje. Je vhodné žákům cvik nejdříve ukázat a trvat na správné technice provedení. Možno pojmout jako soutěž.

Příprava prostoru:
Do řady postavíme za sebou cca 8 až 10 kuželů, rozestupy mezi kužely jsou cca 1 metr. Žáky rozdělíme do rozestupů před jednotlivé řady kuželů.

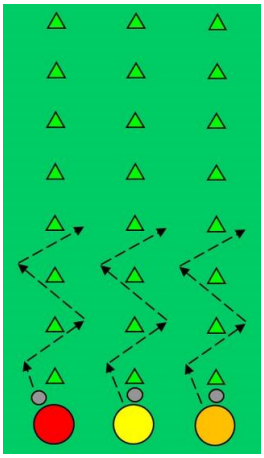

Průpravné cvičení: slalom

Žák provádí s míčem slalom mezi kužely ve své řadě. Na každé straně kuželu používá příslušnou nohu (kužel obchází zprava – kope pravou a obráceně). Slalom provádí na trase tam i zpět, doporučené opakování cvičení je 5x až 10x, zrychluje se.

Varianta 2

Žák míč vede pouze levou nohou, na vnitřní straně kuželu používá pouze vnitřní část nohy. Na vnější straně používá část nártu. Opakuje tam a zpět, zrychluje.

Varianta 3

Žák míč vede pouze pravou nohou, na vnitřní straně kuželu používá pouze vnitřní část nohy. Na vnější straně používá část nártu. Opakuje tam a zpět, zrychluje.

Varianta 4

Žák míč vede na levou stranu kuželu až na něj a pravou nohou dělá „stahovačku". (Video s ukázkou ZDE. Opakuje tam a zpět, zrychluje.

Varianta 5

Žák míč vede na pravou stranu kuželu až na něj a levou nohou dělá „stahovačku". (Video s ukázkou viz výše.) Opakuje tam a zpět, zrychluje.

Varianta 6

Žák vede míč na kužel a ze strany dělá „stahovačku" chodidlem do pravého úhlu (mezi kužely), z pravé strany pravou nohou a z levé strany levou nohou. Procvičuje slalom pomocí „stahovaček", opakuje tam i zpět, zrychluje.

Varianta 7

Pro jeden zástup žáků umístíme kužely do dvou řad po cca 2 až 3 metrech od sebe (v úhlopříčce). Žák provádí slalom s různými typy střídání jako výše, opakuje tam i zpět a zrychluje.

POUŽITÉ ZDROJE

[CIT. 2022-08-10] DOSTUPNÉ POD LICENCÍ PUBLIC DOMAIN A CREATIVE COMMONS Z:

OBRÁZKY:

- https://cs.wikipedia.org/wiki/Pinocchiova_dobrodru%C5%BEstv%C3%AD#/media/Soubor:Pinocchio.jpg
- https://mrtns.eu/tovar/_l/216/l216184.jpg?v=1613548568
- https://i.pinimg.com/564x/38/28/5e/38285e94f7f36cd74f09d3134e908953.jpg
- https://g.denik.cz/122/6a/tiramisu_289644335_w-jpg_irecept-full.jpg
- https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%98%C3%ADmsk%C3%A9_%C4%8D%C3%ADslice
- https://www.vlajky.eu/vlajky/66/it.jpg
- https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/61/0_Lupa_Capitolina_%282%29.JPG
- https://i.pinimg.com/564x/59/29/ed/5929ed3e4c6f487a2fb8ece8fa4b75d7.jpg
- https://i.pinimg.com/564x/dd/41/c8/dd41c884942ac99f7aade48ca8492a9f.jpg
- https://puntomarinero.com/images/christmas-mask-do-it-yourself_1.jpg
- https://i.pinimg.com/originals/3b/94/a8/3b94a88520b85ceccc6695939118461b.jpg
- https://i.pinimg.com/564x/bb/bf/44/bbbf44018ca25a7529f9b6a7167cb8c3.jpg
- https://assets.puzzlefactory.pl/puzzle/340/521/original.webp
- https://trenink.com/index.php/trenink/prupravne-cviceni/1559-fotbalova-abeceda-nacvik-techniky-a-ovladani-mie
- https://imagebox.cz.osobnosti.cz/foto/giuseppe-verdi/giuseppe-verdi.jpg
- https://slidetodoc.com/sopky-a-zemtesen-sopen-innost-a-zemtesen-sopen/
- https://i.pinimg.com/564x/62/15/cd/6215cd77fa2d65c11213706f5029b455.jpg
- https://www.thespruceeats.com/thmb/opjSuUePaF6pcJONkCv3itUuC4E=/450x0/filters:no_upscale():max_bytes(150000):strip_icc()/Prosciuttopizzahoriz-d8f1759cf683436aae8f2d184b3267fb.jpg
- https://pizzahub.store/wp-content/uploads/2020/12/margherita-pizza-300x300.jpg
- https://carusopizza.cz/191-large_default/4-formaggi.jpg
- https://carusopizza.cz/332-large_default/quattro-stagioni.jpg
- https://carusopizza.cz/388-thickbox_default/funghi.jpg
- https://carusopizza.cz/527-thickbox_default/tonno-cipolla.jpg
- https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/a1/Giuseppe_Verdi_xilografia.jpg/800px-Giuseppe_Verdi_xilografia.jpg

WWW:

- https://inbaze.cz/wp-content/uploads/2020/07/Italie_pohadka.pdf
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Carlo_Collodi
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Pinocchiova_dobrodru%C5%BEstv%C3%AD
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Pinocchiova_dobrodru%C5%BEstv%C3%AD#/media/Soubor:Pinocchio.jpg
- https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD_trh
- https://inbaze.cz/publikace-a-metodicke-materialy/#bedynky
- https://www.protravel.cz/clanek/pamatky-unesco-v-italii/
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Ital%C5%A1tina
- https://cdn.shopify.com/s/files/1/0187/2158/products/IT01_Alphabet17x23_1024x1024.jpg?v=1355373364
- https://www.youtube.com/watch?v=ChxADf1qXQw&ab_channel=Corsididizioneonline
- https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%98%C3%ADmsk%C3%A9_%C4%8D%C3%ADslice
- https://www.calkoo.com/cs/prevadec-rimskych-cisel
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Koloseum
- https://www.youtube.com/watch?v=xaSbYIeqGWg&ab_channel=RickSteves%27Europe
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Vespa
- https://www.youtube.com/watch?v=UvApJ6jpic0&ab_channel=VespaOfficial
- https://zoommagazin.iprima.cz/vyroci/italska-vespa
- https://cs.wikipedia.org/wiki/My%C5%A1lenkov%C3%A1_mapa
- https://www.youtube.com/watch?v=EL5jURfKY78&ab_channel=CoJeCo.cz
- https://www.youtube.com/watch?v=gbRdvpTdQdI&ab_channel=DroneSnap
- https://www.youtube.com/watch?v=raUND-gsr4s&ab_channel=MartinRietze
- https://www.prirodovedci.cz/zeptejte-se-prirodovedcu/218
- https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10120743066-sikulove/415234100081005/titulky
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Mona_Lisa
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Leonardo_da_Vinci
- https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/ec/Mona_Lisa%2C_by_Leonardo_da_Vinci%2C_from_C2RMF_retouched.jpg
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Giuseppe_Arcimboldo
- https://www.google.com/search?q=arcimboldo+obrazy&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjf6Nnn56DtAhUdDmMBHSRZBJMQ_AUoAXoECAQQAw&biw=1280&bih=521&dpr=1.5
- https://www.radynacestu.cz/magazin/benatsky-karneval/
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Ben%C3%A1tsk%C3%A9_masky

- https://budejovice.rozhlas.cz/originalni-maska-na-karneval-vyrobte-si-ji-za-par-korun-doma-radi-monika-brydova-7774083
- https://www.google.com/search?q=venetian+carnival+masks&oq=venetian+carnival+masks&aqs=chrome..69i57.189j0j9&sourceid=chrome&ie=UTF-8
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Zlacen%C3%AD
- https://www.biladuha.cz/kreativni-potreby/eshop/99-1-Pozlacovani-a-patinovani
- https://www.papirnictvipavlik.cz/sadra-modelovaci-1000-g-2000ga/
- https://www.youtube.com/watch?v=Z_15K2RVHn4&ab_chanel=M%C5%AFjprvn%C3%ADg%C3%B3l
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Giuseppe_Verdi
- https://edu.ceskatelevize.cz/video/9141-opera-a-balet?vsrc=vyhledavani&vsrcid=opera
- https://www.youtube.com/watch?v=aiSSz0snWzA&ab_channel=TeatroLaFenice
- https://www.youtube.com/watch?v=xCFEk6Y8TmM&ab_channel=CristianoGrimaldi
- https://www.youtube.com/watch?v=JXMdei-UTfw&ab_channel=FrysLan
- https://www.youtube.com/watch?v=iQ6sXAY-Qx8&ab_channel=SonyaYonchevaVEVO
- https://cs.wikipedia.org/wiki/La_Scala
- https://www.teatroallascala.org/en/la-scala/la-scala.html
- https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/vybuch-sopky-etna-v-italii/r~3bf11548710811eb8335ac1f-6b220ee8/
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_sv%C4%9Btov%C3%A9ho_d%C4%9Bdictv%C3%AD_v_Evrop%C4%9B,_I%E2%80%93M
- https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/a1/Giuseppe_Verdi_xilografia.jpg/800px-Giuseppe_Verdi_xilografia.jpg
- https://edu.ceskatelevize.cz/video/9141-opera-a-balet?vsrc=vyhledavani&vsrcid=opera

Metodické materiály byly vytvořeny v rámci projektů Operačního programu Praha – pól růstu *Mosty ke školám* a *Mosty ke školám II.*

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

PRAHA PRAGUE PRAGA PRAG

INBÁZE